

Instrument za približavanje pravnoj stečevini EU

Dalja podrška razvoju trgovine na Kosovu

Project Identification No.

EuropeAid/138565/DH/SER/XK

Service Contract No. 2018/395-320

**POJEDNOSTAVLJENI KORISNIČKI VODIČ O
PAN-EVRO MEDITERANSKOJ KONVENCIJI**

Maj Jun 2019

Vase kontakt osobe u
GFA Consulting Group GmbH su

Ms Martina Bernauer (Direktor Projekta)
Mr Luis Abugattas (Tim Lider)

Kosovo

Dalja podrška razvoju trgovine na Kosovu

Broj ugovora 2018/395-320

SNKE Report

Zakon br 1.2.3 - Pojednostavljeni Korisnički Vodič o pan-evro mediteranskoj konvenciji

Autor

G. Arslan Umut Ergezer

Period izveštavanja: maj jun 2019

Izjava o odricanju odgovornosti

Ova publikacija nastala je uz finansijsku podršku Evropske unije. Njegov sadržaj je isključiva odgovornost autora i GFA Consulting Group GmbH i ne odražavaju stavove Evropske unije

GFA Consulting Group GmbH

Eulenkrugstr. 82
D-22359 Hamburg
Germany

Phone: +49 (40) 6 03 06 170
Fax: +49 (40) 6 03 06 159
E-mail: martina.bernauer@gfa-group.de

Sadržaj

1. UVOD:	2
2. KORIŠĆENA METODOLOGIJA:	4
3. POJAM PROIZVODI SA POREKLOM:	7
4. KLJUČNE DEFINICIJE KOJE TREBA ZNATI	10
5. OSNOVNI POJMOVI KOJE TREBA ZNATI U PRIMJENI BILATERALNE, DIJAGONALNE I PUNE KUMULACIJE NA OSNOVU KONVENCIJE:	14
CONCEPT OF UNIT OF CLASSIFICATION:	14
PRAVILA O SETOVIMA	17
6. MAPIRANJE PROIZVODNOG PROCESA I LANCA SNABDEVANJA VAŽNO JE ZA PRIMENU PRAVILA O POREKLU:	19
7. BILATERALNA KUMULACIJA:	24
8. DIJAGONALNA KUMULACIJA:	25
9. PUNA BILATERALNA I DIJAGONALNA KUMULACIJA:	30
10. PUNA BILATERALNA KUMULACIJA ZA POGLAVLJA 50 Do 63:	32
11. PUNA DIJAGONALNA KUMULACIJA ZA POGLAVLJA 50 Do 63:	38
12. OSTALA PRAVILA KOJA TREBA POŠTOVATI:	40
12.1 PRINCIP TERITORIJALNOSTI:	40
12.2 NEPROMENLJIVOST:	40
12.3 OPŠTE PRAVILO TOLERANCije:	41
12.4 POVRAĆAJ:	41
13. POTVRDA - DOKAZ ILI POREKLO	43
13.1 VALIDNOST DOKAZA O POREKLU:	47
13.2 IZJAVA DOBAVLJAČA:	47
13.3 RAČUNOVODSTVENA SEGREGACIJA:	49
14. ANEKSI:	50

1. UVOD:

Posuda sa špagetima postala je jedan od popularnih termina u međunarodnoj trgovini koji se koristi za definisanje složene mreže sporazuma o slobodnoj trgovini između zemalja. Pažnja kreatora politike i šire javnosti obično se postavlja na to da li su potpisani sporazumi o slobodnoj trgovini i sa kim su potpisani sporazumi o slobodnoj trgovini.

Međutim, kad započne implementacija ovih besplatnih sporazuma, čuju se pritužbe kompanija, posebno malih i srednjih preduzeća, jer nisu mnogo uključene u međunarodne trgovinske lance i lance snabdevanja, koja tvrde da ovi sporazumi o slobodnoj trgovini promovišu samo uvoz, ali ne i izvoz lokalnih proizvoda.

Realnost leži u pravilima o protokolima o poreklu sporazuma o slobodnoj trgovini. Pravila o protokolu o poreklu su sastavni deo svakog datog sporazuma o slobodnoj trgovini. Ovi protokoli određuju koji proizvodi mogu imati prednost od preferencijalnog tretmana i pod kojim bi uslovom bi sporazum o slobodnoj trgovini doneli preferencijalni tretman za robu iz trećih zemalja.

Prema hipotetičkom scenariju, liberalizovana trgovina robom savršeno će funkcionisati bez potrebe za pravilima o protokolima o poreklu u slučaju da je sva roba izvezena u drugu ugovornu stranu proizvedena upotrebom materijala u potpunosti poreklom iz zemlje izvoznice ili uvezena iz druge zemlje potpisnice. Međutim, ovaj scenario u današnjem svetu je skoro nemoguć, osim samo nekih proizvoda poput stoke ili mesnih proizvoda proizvedenih od životinja. Konkretno, industrijski proizvodi i prerađeni poljoprivredni proizvodi koji uključuju stotine ili hiljade različitih materijala. Poreklo svega iz jedne ili dve zemlje koje su međusobno potpisale sporazume o slobodnoj trgovini praktično je nemoguće. Zbog toga pravila protokola o poreklu nude posebne definicije proizvoda i pravila kako proširiti preferencijalni tretman na robu na druge zemlje osim onih koji su potpisale sporazum o slobodnoj trgovini i koliko bi bilo optimalno bilo zahtevati lokalni sadržaj za robu koja se proizvodi u zemljama potpisnicama sporazuma o slobodnoj trgovini.

Ovaj vodič bi stoga ponudio pojednostavljena korisnička objašnjenja kako čitati i razumeti Pan-evro mediteransku konvenciju. (PEM) Razlog zbog kojeg će Konvencija PEM biti u središtu ovog vodiča je taj što su CEFTA (Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini) i SSP (Sporazumi o stabilizaciji i pridruživanju) koji su potpisani sa EU zasnovani na Konvenciji PEM i imaju identična pravila o poreklu.

Postoji takođe još jedan važan razlog zbog kojeg će Konvencija PEM biti osnova ovog uputstva jer se očekuje da Konvencija PEM bude značajno revidirana. Revizija revizije je u toku skoro poslednjih deset godina kako bi se jednostavno pravila o poreklu u PEM Konvenciji i pomogle olakšavanju regionalne trgovine u panevropskoj mediteranskoj zoni. Očekuje se da će vršenje revizije Konvencije PEM-a uskoro dovesti do uspešnog zaključka. Vrlo je verovatno da će revidirani tekst Konvencije PEM biti usvojen u leto 2019. godine i primena će početi odmah nakon toga za njene trenutne strane ugovornice.

Ideja o postojanju jedinstvene regionalne konvencije koja bi regulisala sva pravila protokola o poreklu sporazuma o slobodnoj trgovini koja su priložena toj konvenciji pojavila se krajem 1990-ih. Panevropski sistem kumulacije stvoren je između EK, država EFTA¹, zemalja centralne i istočne Evrope i baltičkih država 1997. godine.

Zatim je panevropski sistem kumulacije proširen na Sloveniju i na industrijske proizvode poreklom iz Turske 1999. godine. Sistem je takođe obuhvatao Farska ostrva.

Pridruživanje učesnika Barselonskog procesa² (uglavnom zemalja Severne Afrike i Bliskog Istoka) sistemu kumulacije dovelo je do stvaranja Pan-evro-mediteranskog sistema kumulacije porekla 2005. godine.

Na sastanku evro-mediteranskih ministara trgovine 21. oktobra 2007. u Lisabonu podržana je inicijativa za stvaranje jedinstvene PEM konvencije sa kojom bi trebalo da se povežu pravila o poreklu svih sporazuma o slobodnoj trgovini između pomenutih zemalja. Paralelno sa tim, zemlje zapadnog Balkana, uključujući Kosovo u kontekstu Procesa stabilizacije i pridruživanja, bile su uključene u tekst jedinstvene PEM konvencije.

Tekst PEM Konvencije (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2013:054:TOC>) tvoren je za potpisivanje od strane svake zemlje učesnice. Trenutni potpisnici PEM Konvencije mogu se naći na sledećem veb linku Saveta Evropske unije.

<https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/treaties-agreements/agreement/?id=2010035>

Prema poslednjem spisku, sve ugovorne strane su potpisale i ratifikovale Konvenciju, osim Sirije i Kosova. U slučaju Sirije, zbog građanskog rata, status Sirije je suspendovan kao ugovorna strana.

Što se tiče Kosova, kosovska vlast ne smatra prihvatljivim denominaciju za Kosovo, pa stoga kosovska vlada nastavlja sa potpisivanjem Konvencije.

Ova uputstva su tehničke prirode i stoga ne pominju bilo kakva politička pitanja koja se tiču Konvencije PEM. Zbog očekivane revizije trenutnog teksta Konvencije PEM, vodič uzima u obzir revidiranu verziju Konvencije PEM, prema najnovijoj dostupnoj verziji Projekta EU. Verzija koja se koristi u ovom vodiču je od 21. februara 2019. godine.

Radi jasnoće i pružanja strukturiranog razumevanja, vodič će takođe upućivati na osnovne pojmove i koncepte koji se koriste u pravilima o poreklu, ako je potrebno. Ako je to prikladno i neizbežno, direktne veze će biti date na članove Konvencije PEM. I na kraju, svim čitaocima se savetuje da provere druga dokumenta koja su javno dostupna, a linkovi se nalaze u vodiču kako bi ih dodatno mogli čitati i da budu ažurirani.

2. KORIŠĆENA METODOLOGIJA:

Prilikom pripreme ovog vodiča, prvi nivo pažnje posvećuje se pravilu, a i potom kako se u skladu sa tim pravilom treba podvrgnuti kojoj vrsti sertifikata. Ako je potrebno, takođe se objašnjava kako i koje vrste kontrole su predviđene za proveru usaglašenosti sa ovom potvrdom.

Pravila o protokolima o poreklu, uključujući PEM Konvenciju, mogu i koriste se za potpuno različite ciljeve od strane različitih aktera.

Ministarstva uključena u trgovinsku politiku, naročito ona koja se odnose na trgovinu i poljoprivredu, koriste pravila protokola o poreklu proizvoda u političke svrhe. Njihovo razumevanje pravila protokola o poreklu usredsređeno je na utvrđivanje nivoa pristupa koji će se odobriti nacionalnim tržištima i koliki pristup se može dobiti na izvoznim tržištima putem pravila o poreklu.

Carinske vlasti uglavnom primenjuju pravila o poreklu za kontrolu da li kompanije poštuju ta pravila i nadgledaju pravilno sprovođenje pravila o poreklu, otkrivajući bilo kakvo kršenje pravila i izričući administrativne kazne, ako su opravdane.

Dok poslovni subjekti koji uključuju i proizvođače i trgovce moraju da shvate pravila o poreklu kako bi primenili i iskoristili pravila za svoje poslovanje.

Stoga je glavni cilj ovog vodiča ponuditi jednostavan i razumljiv jezik za necarinske stručnjake i kako ta pravila mogu da sprovedu poslovni subjekti. S tim u vezi sledi drugačiji logički tok od redosleda članova koji se pojavljuju u Konvenciji. Koristeći se ovim preuređenim logičkim tokom, veruje se da poslovni subjekti mogu imati mnogo korisničkih vodiča za svoje svakodnevno poslovanje.

Zbog budžetskog i vremenskog ograničenja, ovaj vodič ne pruža nikakvo duboko sektorsko objašnjenje, već samo površno. Dublja sektorska analiza može zahtevati dodatna objašnjenja za svaku sektorsku aktivnost.

GLAVNA STRUKTURA REVIDIRANOG TEKSTA PEM KONVENCIJE (verzija od 21 Februara 2019):

Glavni tekst PEM Konvencije:

Glavni tekst Konvencije PEM je kratak jer sadrži samo 11 članova. Glavni tekst sadrži preambulu, četiri različita dela.

Deo I o opštim odredbama:

Konvencija PEM utvrđuje odredbe o poreklu robe s kojom se trguje u kontekstu svakog bilateralnog ili regionalnog sporazuma o slobodnoj trgovini (Relevantni sporazumi) sklopljenog između ugovornih strana i gde je veza između pravila o poreklu tih relevantnih sporazuma i PEM konvencije formalno uspostavljena.

Dodatak I Konvencije daje opšta pravila za definiciju koncepta proizvoda s poreklom i metoda saradnje. (Član 1.2.) Imajući u vidu da Dodatak II sadrži posebne odredbe

ili odstupanja od opštih odredbi koje su dogovorene pre 1. januara 2019. godine i koje se primenjuju između određenih ugovornih strana.

Odstupanje od opštih principa kumulacije i zabrana povrata carine koja proizilazi iz Odluke CEFTA 3/2015 jedno je od odstupanja koja se mogu naći u Dodatku II.

Ostala odstupanja zaključena pre 2019. godine, ali koja nisu uključena u Dodatak II, ostaće na snazi jer zakonski, Regionalna konvencija nema mandat da nezakonito zaključi bilo kakav bilateralni aranžman nezavisno dogovoren između dve ili više država.

Radi transparentnosti, član 1 (3) Konvencije predviđa pravila koja regulišu postupke vezane za moguća odstupanja koja bi bila bilateralno dogovorena nakon 1. januara 2019. godine.

Shodno tome, sva odstupanja od opštih odredaba Konvencije nakon 1. januara 2019. godine moraju biti u skladu sa članom XXIV. GATT-a i o tome će ih stranke koje odstupaju predložiti predsedavajućem Zajedničkog komiteta.

Odstupanja mogu stupiti u primenu najranije u roku od mesec dana nakon što su informacije o odstupanjima dostavljene predsedavajućem Zajedničkog komiteta. Predsedavajući Zajedničkog komiteta će obavestiti druge ugovorne strane o primanju informacija u vezi sa odstupanjima i vremenu kada se primenjuje.

Važna napomena:

- 1) Postupci posebnih odredaba i odstupanja su važni jer revidirana Konvencija predviđa proširenje pune dijagonalne kumulacije na Poglavlja 50 do 63 (tekstil i odeća), pod uslovom postizanja bilateralnog sporazuma između dve ugovorne strane postignutim posebnim odredbama.**
- 2) Važno je napomenuti da uslov predviđen članom 1 (3) nije zahtev za odobrenje već samo za informacije radi povećanja transparentnosti. To znači da bilo koji bilateralni sporazum dveju ugovornih strana o proširenju pune kumulacije na poglavlja 50-63 ne bi trebalo da traži odobrenje od drugih ugovornih strana Konvencije PEM. Međutim, postojaće uslov da se neophodne informacije o bilateralnom sporazumu po posebnim odredbama ili odstupanjima pošalju predsedavajućem Zajedničkog komiteta sa periodom čekanja od najmanje mesec dana + 1 dan pre nego što posebne odredbe stupe na snagu.**

Deo II o odredbama u vezi sa zajedničkim komitetom:

- Pravilo za odlučivanje u PEM Konvenciji:

Osnovno pravilo donošenja odluka je jednoglasnost. Prema članu 3 (2), Zajednički komitet PEM Konvencije deluje jednoglasno, osim u slučajevima pristupanja novih stranaka u kojima bi se primenio konsenzus minus dva. Zajednički komitet ima mandat da jednoglasno donosi odluke o izmeni Konvencije, poziva treće strane da pristupe Konvenciji, kao i prelazne mere za pristup novih ugovornih strana. Odluke koje usvoji Zajednički komitet PEM konvencije biće na snazi u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom svake ugovorne strane.

Važna napomena:

Svaka izmena Konvencije, uključujući njenu preambulu, zahteva jednoglasnost Zajedničkog komiteta.

Deo III o odredbama vezanim za pristupanje trećih strana:

- Pravilo za pristupanje PEM Konvenciji:

Svaka zemlja može postati ugovorna strana ako država kandidat ili teritorija ima na snazi sporazum o slobodnoj trgovini koji predviđa preferencijalna pravila o poreklu sa najmanje jednom ugovornom strankom.

Potrebno je da ta zemlja koja je spremna da se pridruži PEM Konvenciji podnese pismeni zahtev Zajedničkom komitetu putem depozitara.

Deo IV uključuje različite i završne odredbe. Između ostalog, član 8 propisuje da dodaci Konvenciji čine sastavni deo Konvencije. A član 11. kaže da će Generalni sekretarijat Saveta Evropske unije postupati kao depozitar Konvencije.

3. POJAM PROIZVODI SA POREKLOM

Dodatak I Konvencije pruža definiciju pojma proizvoda s poreklom i metoda administrativne saradnje. Podeljen je u osam različitih naslova. Dodatak I takođe ima osam priloga.

U smislu strukture naslova iz Priloga I, član 1 pod naslovom I daje bitne definicije nekih pojmova koji su važni za sprovođenje Konvencije.

Pravila za sprovođenje Konvencije su definisana kroz članove navedene u glavama II (Definicija koncepta porekla proizvoda), III (Teritorijalni zahtev) i IV (Povrat ili oslobađanje).

Pod glavom V; definisani su postupci dobijanja sertifikata za dokazivanje preferencijalnog porekla robe.

Glava VI predviđa koje vrste dodatnih dokumenata i dokaza treba da se obezbede i kontrolišu kako bi se verifikovalo potvrđivanje vezano za preferencijalno poreklo (dokaz o poreklu).

Glava VII posvećen je administrativnoj saradnji carinskih vlasti i procedurama koje treba slediti za verifikaciju potvrda (bilo dokaza o poreklu ili izjave dobavljača).

Poslednji naslov je za primenu protokola u različitim oblastima i teritorijama ekonomije, kao što su EEP, Lihtenštajn, San Marino, Andora, Seuta i Melila.

Posebna pravila o proizvodu koja postavljaju određene kriterijume ili pragove za utvrđivanje preferencijalnog porekla robe; koji nisu u potpunosti dobijeni, ali su podložni dovoljnoj obradi i obradi nalaze se u Prilogu II.

Prilog I je za objašnjenja o posebnim pravilima koja su data u Prilogu II.

Prilog III daje tekst deklaracije o poreklu koja će se koristiti tamo gde nije potrebna EUR 1 potvrda o kretanju.

Aneks IV predviđa primerke potvrde o kretanju EUR 1 i zahtev za potvrdu o kretanju EUR 1.

Aneks V je za posebne uslove koji se odnose na proizvode sa poreklom iz Seute i Melile.

Prilozi VI i VII pružaju obrazac šablona deklaracije dobavljača i dugoročnu izjavu dobavljača, respektivno.

Aneks VIII rezervisan je za listu ugovornih strana koje će se odlučiti za proširenje pune dijagonalne kumulacije za Poglavlja 50 do 63 Harmonizovanog sistema.

Dodatak I

DEFINICIJA POJMA "PROIZVODI SA POREKLOM" I METODE ADMINISTRATIVNE SARADNJE

SADRŽAJ

OPŠTE ODREDBE

Član 1 Definicije

GLAVA II DEFINICIJA POJMA PROIZVODI SA POREKLOM

Član 2 Opšti uslovi

Član 3 Potpuno dobijeni proizvodi

Član 4 Dovoljno obrađeni ili prerađeni proizvodi

Član 5 Pravila tolerancije

Član 6 Nedovoljni postupci obrade ili prerade

Član 7 Kumulacija porekla

Član 8 Kumulacija porekla – Uslovi za njenu primenu

Član 9 Kvalifikaciona jedinica

Član 10 Setovi

Član 11 Neutralni elementi

Član 12 Odvojeno knjigovodstveno iskazivanje

GLAVA III TERITORIJALNI USLOVI

Član 13 Princip teritorijalnosti

Član 14 Nepromenljivost

Član 15 Izložbe

GLAVA IV POVRAĆAJ ILI OSLOBOĐENJE

Član 16 Zabrana povraćaja ili oslobođenja od carine

GLAVA V DOKAZ O POREKLU

Član 17 Opšti uslovi

Član 18 Uslovi za popunjavanje izjave o poreklu

Član 19 Ovlašćeni izvoznik

Član 20 Postupak izdavanja uverenja o kretanju robe EUR. 1

Član 21 Naknadno izdavanje uverenja o kretanju robe EUR. 1

Član 22 Izdavanje duplikata uverenja o o kretanju robe EUR. 1

Član 23 Važnost dokaza o poreklu

Član 24 Slobodne Zone

Član 25 Uslovi uvoza

Član 26 Sukcesivni uvoz

Član 27 Izuzeća od dokazivanja porekla

Član 28 Neslaganje i formalne greške

Član 29 Izjava dobavljača

Član 30 Iznosi izraženi u evrima

GLAVA VI PRINCIPI SARADNJE I PRILOŽENI DOKAZI

Član 31 Priloženi dokazi, Čuvanje dokaza o porijeklu, i prateće dokumentacije

Član 32 Rešavanje sporova

GLAVA VII ADMINISTRATIVNA SARADNJA

Član 33 Obaveštenje i saradnja

Član 34 Provera dokaza o poreklu

Član 35 Provera izjave dobavljača

Član 36 Kazne

GLAVA VIII PRIMENA PROTOKOLA

Član 37 Evropski Ekonomski Prostor

Član 38 Lihtenštajn

Član 39 Republika San Marino

Član 40 Kneževina Andora

Član 41 Seuta i Melila

Lista Aneksa

ANEKS I: Uvodne napomene uz listu u Aneksu II

ANEKS II: Lista obrade ili prerade koju treba izvršiti na materijalima bez porekla kako bi prerađeni proizvod mogao da stekne status proizvoda sa poreklom

ANEKS III: Tekst izjave o poreklu

ANEKS IV: Obrasci uverenja o kretanju robe EUR.1 i zahteva za izdavanje uverenja o kretanju robe EUR.1

ANEKS V: Posebni uslovi koji se tiču proizvoda poreklom iz Seuta i Melila

ANEKS VI: Izjava dobavljača

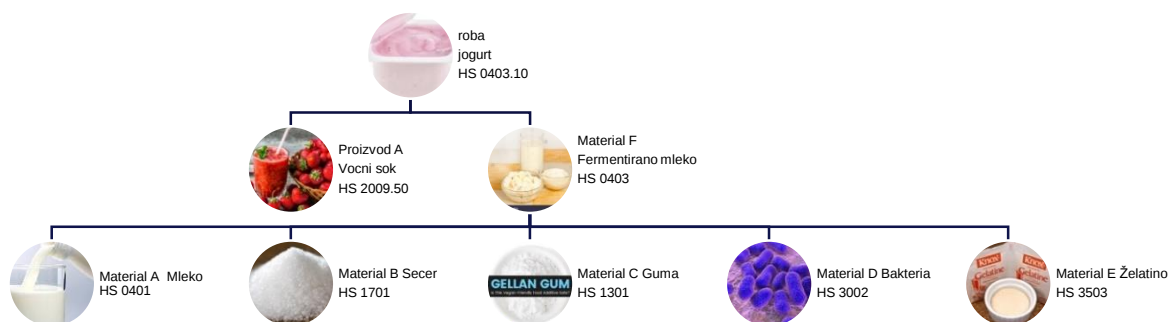
ANEKS VII: Dugoročna izjava dobavljača

ANEKS VIII: Spisak ugovornih strana koje su se odlučile proširiti primenu člana 7 stav 3 na uvoz proizvoda koji spadaju u poglavlja 50 do 63 Harmonizovanog sistema

4. KLJUČNE DEFINICIJE KOJE TREBA ZNATI

- 1) **Roba, proizvodi i materijal:** Prema revidiranom tekstu Konvencije roba znači i materijale i proizvode. Konvencija definiše **proizvode** kao proizvod koji je proizveden, čak i ako su namenjeni naknadnom korišćenju u drugoj proizvodnoj operaciji. Iako **materijal** uključuje bilo koji sastojak, sirovinu, komponentu ili deo koji se koristi u proizvodnji proizvoda.

Na osnovu gornjih definicija, sledeći grafikon prikazuje hijerarhijske odnose između robe, proizvoda i materijala.

Napomena: Radi pojednostavljenja opisa i lakšeg razumevanja glavnih pojmova Konvencije, jogurt sa aromatiziranim voćem koristiće se kao glavni primer za ostatak dokumenta u meri u kojoj je to primenljivo.

- 2) **Carinska vrednost:** Prema Konvenciji, carinska vrednost znači vrednost koja je utvrđena prema sporazumu STO o carinskom vrednovanju.

Kao opšte načelo, carinska vrednost uvezene robe (koja uključuje i proizvod i materijal) će biti transakciona vrednost.

Transakciona vrednost podrazumeva cenu koja je stvarno plaćena ili plativa za robu kada je prodana za izvoz u zemlju uvoza, a prilagođena u skladu sa sledećim odredbama (član 8 Sporazuma o proceni STO).

Sledeće stavke se dodaju na cenu koja je stvarno plaćena ili plativa za uvoznu robu:

A

- Provizije i posredništvo, osim kupovine provizija;
- Troškovi kontejnera koji se smatraju carinom namenjenom robi u pitanju

I sa dotičnom robom

- Troškovi pakiranja bilo da se radi o radnoj snazi ili materijalima.

(gornja tri boda mogu se dodati u onoj meri u kojoj ih ima kupac, ali nisu uključena u cenu koja je stvarno plaćena ili plativa za robu)

B

Vrednost, proporcionalna proporcija, sledećih roba i usluga kada ih kupac direktno ili indirektno isporučuje besplatno ili po smanjenom trošku za upotrebu u vezi sa proizvodnjom i prodajom za izvoz uvezene robe, u meri u kojoj je takva vrednost nije uključeno u stvarno plaćenu ili plativu cenu:

- Materijali, komponente, delovi i slični predmeti ugrađeni u uvezenu robu
- Alati, matrice; kalupi i slične stvari u proizvodnji uvezene robe,
- Materijali koji se troše u proizvodnji uvezene robe;
- Inženjering, razvoj, umetnička dela, dizajnerski radovi, planovi i skice, preduzeti negde drugde a ne u zemlji uvoza koji su neophodni za proizvodnju uvezene robe
- Autorska prava i licencne naknade vezane za robu koja se vrednuje, a koju kupac mora platiti, direktno ili indirektno, kao uslov prodaje ili robu koja se vrednuje, u meri u kojoj takva autorska prava i naknade nisu uključeni u stvarno plaćenu cenu ili plativu,
- Vrednost bilo kog dela zarade od naknadne preprodaje, odlaganja ili korišćenja uvezene robe koja se direktno ili indirektno pripisuje prodavcu

C

- Svaka članica STO-a će u svom zakonodavstvu predvideti uključivanje ili isključenje carinske vrednosti, u celini ili delimično, sledećeg:
- Troškovi prevoza uvezene robe u luku ili mesto uvoza;
- Utovar, istovar i obrada naknada vezanih za prevoz uvezene robe do luke ili mesta uvoza; i
- Troškovi osiguranja

U osnovi ovo je vrednost CIF (COT)- (cena, osiguranje, teret).

Ako kupac plati gore navedeno, vrednost je FOB (Free on Board), što znači vrednost robe koja isključuje prevoz, osiguranje i teret.

Zaključno, carinska vrednost bi bila ili A + B ili A + B + C prema nacionalnom zakonodavstvu.

Detaljnije informacije i celokupni tekst sporazuma STO o carinskoj proceni mogu se naći na sledećem veb linku.

https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/20-val_01_e.htm

VAŽNA NAPOMENA: Carinska vrednost je različita od cene franko fabrika.

3) **cena franko fabrika** znači cenu plaćenu za proizvod proizvođaču u strani ugovornici u čijem je preduzeću obavljena zadnja obrada ili prerada, pod uslovom da ta cena uključuje:

- a. vrednost svih upotrebljenih materijala
- b. Odbitak svih ostali troškovi koji se odnose na proizvode kao što su inženjering, razvoj, isplaćena autorskih prava, troškovi rada itd.
- c. Svi unutrašnji porezi koji se vraćaju nakon izvoza dobijenog proizvoda

U slučaju da se poslednja obrada ili prerada podugovara s proizvođačem, proizvođač se smatra preduzećem koje je uposlilo podizvođača.

VAŽNA NAPOMENA: I u slučaju da stvarna plaćena cena ne odražava sve troškove koji se odnose na proizvodnju proizvoda koji se pripisuju ugovornoj strani, cena franko fabrika se prihvata u skladu sa gornjom definicijom: svi troškovi nastali za proizvodnju umanjeni za unutrašnje poreze.

CENA FRANKO FABRIKA < FOB < CIF

4) **Zamenski materijali ili zamenski proizvodi** znači materijali ili proizvodi iste vrste i komercijalnog kvaliteta, istih tehničkih i fizičkih karakteristika i koji se ne mogu razlikovati jedan od drugog.

VAŽNA NAPOMENA: Definicija upotrebljivih materijala važna je za sprovođenje Odvojenog knjigovodstvenog iskazivanja u skladu sa članom 12 Konvencije. Imajte u vidu da se status preferencijalnog porekla dostiže u skladu sa pravilima o poreklu u svakom sporazumu o slobodnoj trgovini koji su potpisale države. Stoga se gotovo isti proizvodi ili materijali mogu prihvatiti kao da imaju poreklo prema jednom sporazumu o slobodnoj trgovini u slučaju da su ispunjena sva tražena pravila sporazuma o protokolu porekla, dok se možda neće prihvatiti za drugi sporazum o slobodnoj trgovini koji je ta ista država potpisala.

Za poslovni sektor važno je shvatiti član 12 Konvencije i ispuniti sve uslove predviđene u ovom članu da bi se iskoristile olakšice koje nudi taj član u slučaju da se istim materijalima ili proizvodima trguje sa različitim slobodnim trgovinskim partnerima na Kosovu.

- 5) **Dodata vrednost** se prihvata u zahtevu u vezi sa članovima Konvencije kao cena proizvoda na paritetu franko fabrika, umanjena za carinsku vrednost svakog uključenog materijala (i-ili proizvoda) poreklom iz drugih strana ugovornica sa kojima je kumulacija primenljiva
- 6) **Teritorija znači** znači kopnena teritorija, unutrašnje vode i teritorijalno more ugovorne strane.

5. OSNOVNI POJMOVI KOJE TREBA ZNATI U PRIMJENI BILATERALNE, DIJAGONALNE I PUNE KUMULACIJE NA OSNOVU KONVENCIJE

Kao što je spomenuto u metodologiji, vodič će prvo dati pravilo koje će se primenjivati u svakom konceptu i kako poštovanje određenog pravila treba da bude sertifikovano i koje moguće kontrole i nadgledanja mogu obavljati carinske vlasti.

Radi pružanja jednostavnog i lako razumljivog vodiča, primenjuje se logika preduzeća.

Da bi shvatili ceo koncept preferencijalnog porekla kako je predviđeno Konvencijom, operator treba da se prvo uveri u tarifnu klasifikaciju svoje proizvedene robe i svih ostalih proizvoda i materijala koji su ugrađeni.

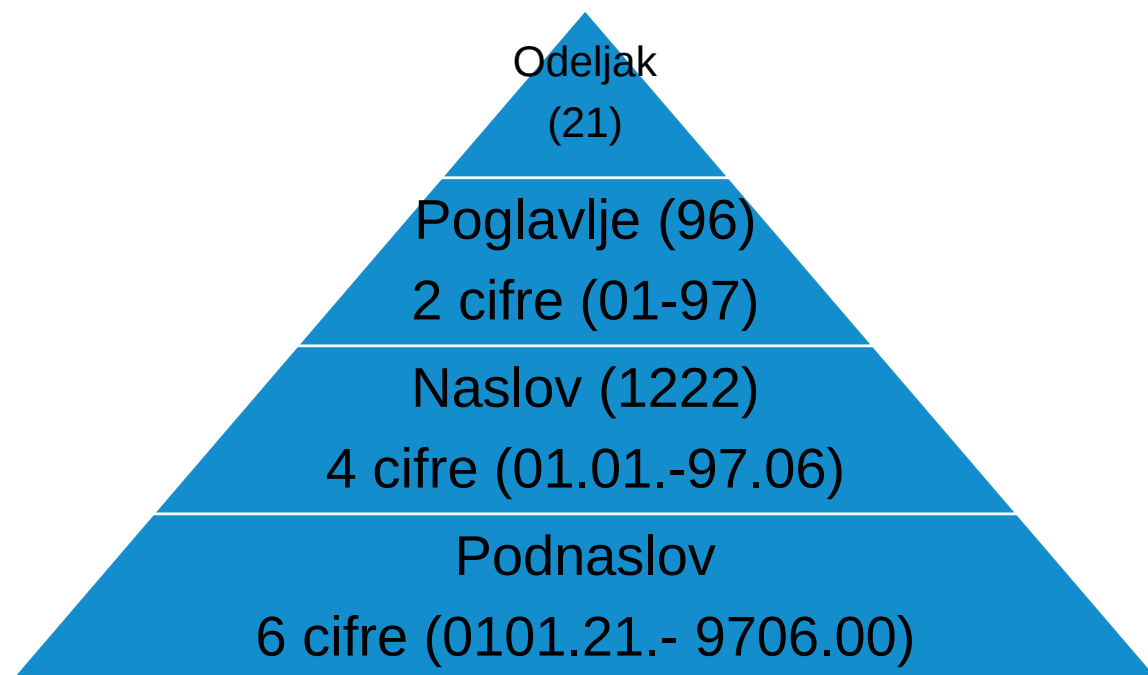
Radi pojednostavljenja i dalje će se koristiti primer jogurta:

5.1 CONCEPT OF UNIT OF CLASSIFICATION:

PRAVILO: Jedinica kvalifikacije za primenu Konvencije je određeni proizvod koji se smatra osnovnom jedinicom kada se utvrdi tarifna klasifikacija pomoću nomenklature Harmonizovanog sistema.

VAŽNA NAPOMENA: Od presudnog je značaja odrediti tarifni kod za taj određeni proizvod koji će privredni subjekt tražiti da primenjuje odredbe Konvencije. Bez konkretnog određivanja tarifnog koda ili bilo kakve greške koja se može dogoditi prilikom određivanja tarifnog koda može prouzrokovati pogrešno tumačenje Konvencije.

Primer: 0403.10 je šifra podnaslova jogurta. Prema EU TARIC u skladu sa Harmonizovanim sistemom, on uključuje i jogurt koji nije aromatiziran niti sadrži dodano voće i onaj aromatiziran ili sadrži voće. U slučaju potrebe, HS kod nivoa proizvoda može se utvrditi ako je dostupan nivo proizvoda sa 8 cifara. Važno je napomenuti da je svakoj zemlji preostalo 8 cifara da ih definišu prema nacionalnim potrebama, poštujući međunarodnu klasifikaciju HS-a predviđenu za 6 cifara.

PRAVILO: Zahteva da u slučaju da se proizvod sastavljen od grupe ili sklopa predmeta klasifikuje u jedan naslov, celina se sastoji od jedinice klasifikacije.

Ovo se mnogo više odnosi na industrijske proizvode.

Primer: Pisanje zbornika klasificiranih pod 4817.30 može biti dobar primer gde se različite vrste radova razvrstavaju u isti podnaslov; ovo bi se koristilo kao glavna klasifikaciona jedinica za prijavu na Konvenciju.

Dok pošiljka uključuje određeni broj identičnih proizvoda razvrstanih u isti tarifni broj HS-a, svaka pojedinačna stavka uzima se u obzir prilikom primene Konvencije.

Primer: Ako pošiljka uključuje identične proizvode, jogurt koji je kao primer klasifikovan pod 0403.10, svaki će se proizvod pojedinačno uzimati u obzir da li će se pravila preferencijalnog porekla primeniti ili ne. Logika je biti siguran da će identična priroda proizvoda u svrhe klasifikacije takođe biti primenljiva za pravila o poreklu robe. U slučaju jogurta, mada ne postoji drugačije određeno pravilo o proizvodu predviđeno Konvencijom za celokupno poglavlje 04, naslov 0403 uključuje mnogo različitih vrsta fermentiranih mlečnih proizvoda.

PRAVILO: U slučaju da se ambalaža uključi u klasifikaciju proizvoda u skladu sa opštim pravilom 5 Harmonizovanog sistema, mora da se uključi i za potrebe porekla. Ukratko, opšta pravila za tumačenje Harmonizovanog sistema predviđaju da će futrole poput futrola za fotoaparate, futrole za muzičke instrumente itd. i sličnih ambalaža koje su posebno oblikovane tako da sadrže određeni predmet ili set predmeta, klasifikovati sa takvim predmetima kada se obično prodaju u toj futroli, ili ambalaži.

Primer: U slučaju jogurta sa voćnim aromom, posude ili čaše u kojima se nalazi jogurt neće se uzimati u obzir za svrhe klasifikacije kao i prilikom određivanja porekla proizvoda prema Konvenciji.

VAŽNA NAPOMENA: Dok isti GR 5 glasi da se ambalažni materijali i ambalažni kontejneri prezentovani robom u njemu klasifikuju sa robom pod uslovom da je ona koja se obično koristi za pakovanje robe. Međutim, ovo nije obavezujuće kada je takav materijal za pakovanje ili sadržaj očigledno pogodan za ponovnu upotrebu. To znači da se ambalažni materijal ili ambalaža sa ponovnom upotrebom ili ona vrsta koja se obično ne koristi za pakiranje robe može klasifikovati odvojeno. U ovom slučaju bi se ti ambalažni materijali takođe ocenjivali zasebno u svrhu određivanja porekla.

Primer: Luksuzni predmet poput parfema koji bi mogao biti upakovan u zlatnu posudu klasifikovaće se u različite tarifne brojeve prema GR 5. Dok parfemi trebaju biti svrstani u tarifni broj 3303.00, a posude od zlata klasifikovane su u tarifnom broju 7113.19.

PRAVILO: Dodaci, rezervni delovi i alati isporučeni zajedno sa delom opreme, mašinom, aparatom ili vozilom, koji su deo uobičajene opreme i uračunati u cenu franko fabrike, biće prihvaćeni kao deo opreme, mašine, uređaja ili vozila u pitanju.

Primer: Jedna rezervna guma isporučena zajedno sa automobilom neće biti klasifikovana odvojeno, već će biti prihvaćena kao deo automobila radi utvrđivanja klasifikacije i porekla.

5.2 PRAVILA O SETOVIMA

Pre definisanja pojma proizvoda s poreklom, svaki poslovni subjekt treba obratiti pažnju na pravila o setovima. GR 3 nudi smernice u slučajevima kada se proizvod može svrstati u dva ili više naslova. U tim je slučajevima prvo pravilo preferirati naslov koji pruža najkonkretniji opis naslovima koji pružaju opštiji opis. U slučaju da se kompozitna roba sastoji od različitih materijala ili je sastavljena od različitih komponenti, i roba koja je sastavljena kao setovi(kompleti) za maloprodaju, a koja se ne mogu klasifikovati u skladu sa gore pomenutim stavom, biće klasifikovana kao da se sastoji od materijala koji im daje njihov suštinski karakter. Ako oba gore navedena stava nisu primenljiva, preferira se naslov koji pruža najkonkretniji opis.

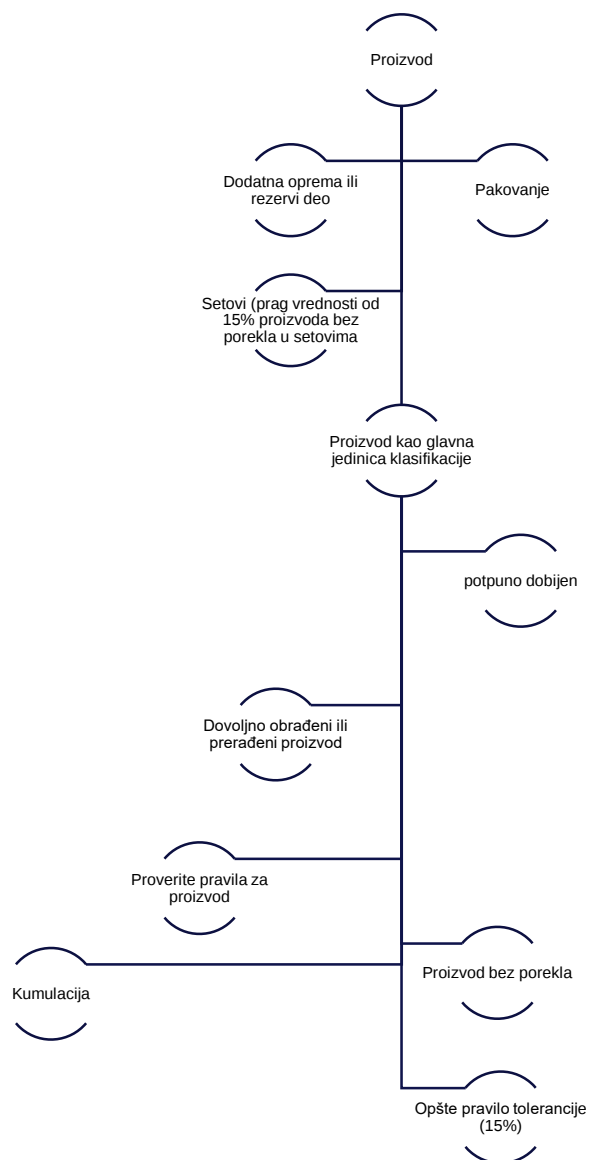
PRAVILO: U slučaju da se proizvodi koji spadaju u definiciju skupova u skladu sa GR 3 Harmonizovanim sistemom smatra se da imaju preferencijalno poreklo kada su svi komponentni proizvodi sa poreklom.

PRAVILO: U slučaju da se set sastoji od proizvoda sa poreklom i bez porekla, set se u celini smatra sa poreklom pod uslovom da vrednost proizvoda bez porekla **ne prelazi 15% cene proizvoda franko fabrika**.

Primer: Slika ispod predstavlja set igračaka koji uključuje lutku napravljenu od plastike, igračku rernu napravljenu od plastike i testo za igru. Set se stavlja u maloprodaju kao paket prikazan na slici.

Jednom kada se primeni gore pomenuto prvo pravilo GR 3, moraćemo da proverimo da li postoji neki specifičan naslov koji može pružiti najkonkretniji opis u odnosu na druge naslove. 9503 je najspecifičniji naslov koji posebno definiše lutke. Zatim, 9503.00.70 se pronalazi za igračke koje se stavljaju u setove. U slučaju da je proizvod iscrpno definisan, a tarifni kod za proizvod se pronalazi, možemo doći u fazu procene da li predmetni proizvod može imati preferencijalno poreklo u skladu sa Konvencijom. Da biste prikazali logički dijagram toka pravila kada se odlučuje o klasifikaciji proizvoda i narednim fazama nakon klasifikacije da bi se utvrdilo poreklo, dat je sledeći dijagram.

6. MAPIRANJE PROIZVODNOG PROCESA I LANCA SNABDEVANJA VAŽNO JE ZA PRIMENU PRAVILA O POREKLU

Kao što pokazuje gornji dijagram, nakon što se odluči o tarifnoj klasifikaciji dotičnog proizvoda, moraćemo da proverimo proizvodni proces sa pravilima utvrđivanja porekla. Stoga bi operator trebalo da bude u potpunosti svestan svih detalja svog proizvodnog procesa i lanca snabdevanja. Da bi iskoristio sve prednosti koje mogu stvoriti protokoli mreže sporazuma o slobodnoj trgovini koje zemlja ima, preduzeće mora duboko da analizira njihov proizvodni proces i lanac snabdevanja zajedno.

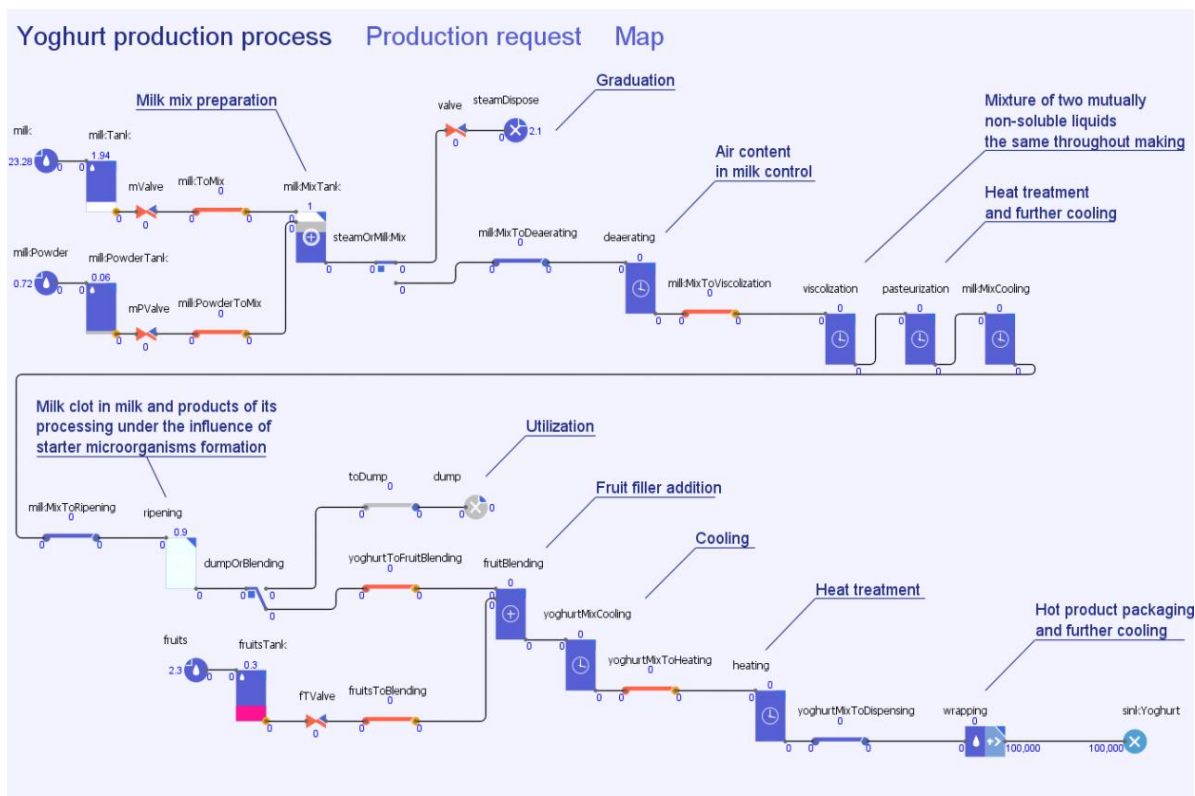
Proces proizvodnje bi otkrio informacije o sastavu i izvoru materijala koji su ugrađeni u krajnji proizvod, kao i vrste obrade i prerade. Dok bi analiza lanca snabdevanja ponudila bolje razumevanje mogućih pitanja koja se tiču snabdevanja materijala ili pružanja usluga kao obrade i prerade. Nakon svih pravila o poreklu treba uzeti u obzir zajedno sa tehničkim, sanitarnim i fitosanitarnim merama koje god su su primenjive i drugim pitanjima olakšavanja trgovine i transporta, ako je cilj optimizacija lanca snabdevanja.

Radi jednostavnosti, vodič će se dalje pozivati na proizvodnju jogurta kako bi objasnio pojmove potpuno dobijenog, dovoljnog obrađenog ili prerađenog, nedovoljno obrađenog ili prerađenog, i bilateralne i dijagonalne kumulacije. Međutim, kako proces proizvodnje odeće omogućava bolje razumevanje pune kumulacije, ovaj postupak će se koristiti kao primer za objašnjenje pune bilateralne i dijagonalne kumulacije.

Glavni proizvodni procesi proizvodnje jogurta:

A Prema podacima dostupnim na sektorskim veb lokacijama u vezi sa mlekom i mlečnim proizvodima, sledeće faze su imenovane kao glavni procesi jogurta:

- Podešavanje sastava mleka za postizanje željenog sadržaja masti i čvrstih materija i sastojaka za mešanje (poput stabilizatora)
- Pasterizovano Mleko / Visoko tretirano
- Homogeniziranje za mešanje svih sastojaka
- Hlađenje mleka
- Inokuliranje starter kulturama (kao što su *Lactobacillus bulgaricus* i *Streptococcus thermophilus*)
- Držanje do dostizanja željenog nivoa pH da bi se omogućila fermentacija
- Hlađenje da bi se zaustavio proces fermentacije
- Dodavanje voća ili ukusa
- Pakovanje

Kao što je gore opisano, proizvođač treba biti siguran u vezi sa tarifnim kodom svojih proizvoda koji se proizvode u skladu sa Harmonizovanim sistemom.

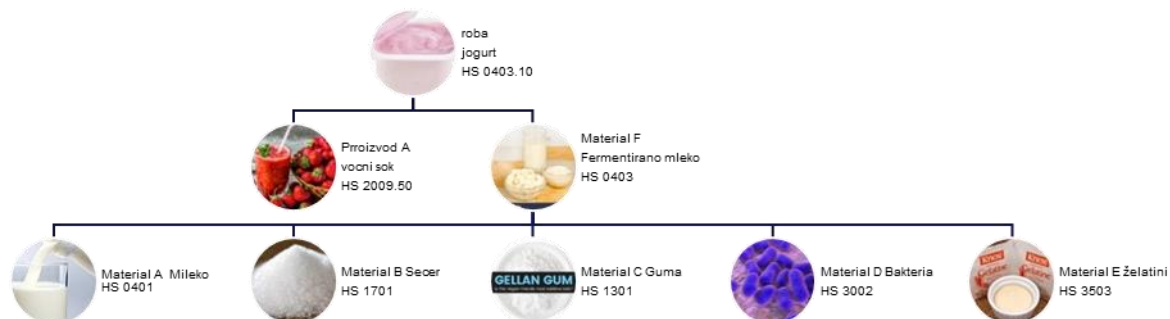
Jogurt je svrstan pod HS 0403.10 kao podbroj. Prema tipu okusa i sadržaja masti postoji proizvodni nivo HS kodova koji se neće koristiti za ovaj vodič ako nije neophodno.

Prema revidiranoj Konvenciji, specifično pravilo o proizvodu kako je navedeno u Aneksu II revidirane Konvencije je sledeće:

HS Naslov	Opis proizvoda	Obrada ili prerada, izvršena na materijalima bez porekla, koji daju status porekla
Poglavlje 4	Mlečni proizvodi; jaja ptica; prirodni med; jestivi proizvodi životinjskog porekla, koji nisu spomenuti niti uključeni na drugom mestu	Proizvodnja u kojoj su svi upotrebljeni materijali iz Poglavlja 4 u potpunosti dobijeni

Pravilo znači da se materijali korišćeni u proizvodnji jogurta koji su razvrstani u poglavlje 4 moraju biti u potpunosti dobijeni dok se ostali materijali mogu isporučiti iz drugih zemalja (materijali bez porekla).

U slučaju jogurta, materijal koji se koristi za njegovu proizvodnju bio bi sljedeći:

- Mleko (HS 0401)
- Voće (npr. jagoda HS 0810.10) ili voćni sok (npr sok jagode HS 2009.50)
- Šećer (HS 1701) (ukoliko je potreban)
- Guma (HS 1301)
- Bakterija (HS3002)
- Želatini (HS 3503)

Prema pravilima proizvoda od jogurta, mleko, koje je jedini materijal klasifikovan u poglavlju 4, mora se u potpunosti dobiti.

Koji su uslovi da (proizvodi) budu u potpunosti dobieni?

Uslovi za u potpunosti dobijene proizvode navedeni su u članu 3 Dodatka I revidirane konvencije.

Član 3

Potpuno dobijeni proizvodi

1. Sledeći se smatraju potpuno dobijenim proizvodima u Ugovornoj strani kada su izvezeni u drugu Ugovornu stranu:

- (a) mineralni proizvodi izvađeni iz zemlje ili morskog dna;
- (b) tamo uzgajani ubrani biljni proizvodi;
- (c) tamo rođene i uzgojene žive životinje;
- (d) proizvodi dobijeni od tamo uzgojenih živih životinja;
- (e) proizvodi od zaklanih životinja tamo rođene i uzgojenih
- (f) proizvodi tamo dobijeni lovom ili ribolovom;
- (g) Proizvodi akvakulture kada su ribe, rakovi, mekušci i ostale vodeni besikicmenjaci rađaju i uzgajaju tamo od jaja, larvi, mlađi
- (h) proizvodi morskog ribolova i drugi proizvodi koji su izvađeni iz mora van teritorijalnih voda Ugovorne strane izvoznice, njenim plovilima;
- (i) proizvodi izrađeni na njihovim brodovima fabrikama isključivo od proizvoda iz stava (h);
- (j) tamo prikupljeni upotrebljavani predmeti, namijenjeni samo za recikliranje sirovina,;
- (k) otpad i otpadne tvari od proizvodnih aktivnosti tamo;
- (l) proizvodi izvađeni s morskog dna ili podzemlja van teritorijalnih voda, pod uslovom da ona ima isključiva prava na obradu tog dna ili podzemlja;
- (m) roba tamo proizvedena isključivo od proizvoda navedenih u stavovima od (a) do (l).

2. Pojmovi "njihova plovila" i "njihovi brodovi fabrike" u stavu 1 tačke (h) i (i) primjenjuju se samo na plovila i brodove fabrike:

- (a) koji su registrovani ili se vode u Ugovornoj strani izvoznici;
- (b) koji plove pod zastavom Ugovorne strane izvoznice;
- (c) koji ispunjavaju jedan od sledećih uslova:
 - (i) da su najmanje 50% u vlasništvu državljana ugovorne izvoznice ili ugovorne strane uvoznice, ili
 - (ii) koji su u vlasništvu kompanije
 - sa sedištem u glavnom mestu poslovanja ugovorne strane izvoznice ili uvoznice
 - koji su u najmanje 50% vlasništvu strane ugovornice izvoznice ili uvoznice ili javnih subjekata ili državljana ovih ugovornih strana

3. Za svrhe stava 2 (a) i (b), kada je Ugovorna strana izvoznica Evropska Unija, to znači zemlja članica Evropske Unije.

4. U smislu stava 2, države EFTA moraju se smatrati jednom ugovornom stranom

PRAVILO: Za konkretan slučaj mleka mleko treba da se proizvodi od životinja koje su odgajane u ugovornoj strani gde se proizvodnja jogurta vrši u skladu sa posebnim pravilom proizvoda.

Pravilo ne zahteva da mleko treba da se proizvodi od životinja rođenih tamo.

Pravilo omogućava ugovornoj strani uvoz životinja s malim uzrastom koje su rođene u drugoj zemlji. Međutim, te mlade životinje bi trebalo odgajati u toj ugovornoj strani u kojoj će mleko biti proizvedeno.

U ovom slučaju proizvodnja jogurta će se odvijati u istoj ugovornoj strani gde je mleko u potpunosti dobijeno. Tada bi se preferencijalno poreklo dodelilo jogurtu koji je proizveden od mleka proizvedenog u istoj zemlji.

Međutim, treba napomenuti da je preferencijalni status određenog proizvoda primenljiv samo u bilateralnoj trgovini tog proizvoda (npr. Jogurt proizveden u jednoj ugovornoj strani) između jedne ugovorne strane do druge ugovorne strane pod sledećim uslovima:

- Bilateralni ili regionalni sporazum o slobodnoj trgovini (poput CEFTA ili EU SSP)
- Identična pravila o poreklu koja će se primenjivati u predmetnim sporazumima o slobodnoj trgovini (kao što su CEFTA i SSP)

Međutim, kada se planira izvozno orijentisan proces, osim pravila o poreklu trebalo bi proveriti i tehnička i SPS (Sanitarne i Fitosanitarne mere) pravila, specifična za dati proizvod.

Pretpostavimo da se mleko proizvodi od životinja koje su odgajane u nekoj od zemalja CEFTA (na primer: Kosovo).

Pretpostavimo i da se mleko, koje je u potpunosti dobijeno na Kosovu, takođe koristi u proizvodnji jogurta na Kosovu i planirano je za izvoz u EU.

Nije moguće realizovati takav izvoz jer jogurt proizveden na Kosovu, koji se pravi od potpuno dobijenog mleka na Kosovu, ne ispunjava potrebne veterinarske standarde EU. Stoga, čak i ako postigne status preferencijalnog porekla prema pravilima o poreklu, izvoz ne bi mogao biti namenjen EU.

Međutim, u slučaju da su relevantni SPS standardi u jednoj ili više zemalja CEFTA različiti od onih koje zahteva EU, može se dogoditi takva bilateralna trgovina između Kosova i druge CEFTA strane. Na primer, jogurt proizveden od mleka koje je u potpunosti dobijeno na Kosovu može se izvoziti u Albaniju sa preferencijalnim poreklom.

7. BILATERALNA KUMULACIJA:

Ako pretpostavimo, da na Kosovu nema dovoljno proizvodnje mleka da bi se zadovoljio zahtev za jogurtom koji dolazi iz Albanije. Tada proizvođač na Kosovu može razmotriti uvoz mleka ili iz Albanije ili bilo koje druge CEFTA stranke kako bi se zadržalo posebno pravilo o poreklu proizvoda za mleko (tj. U potpunosti dobijeno).

U tom slučaju, proizvodnja jogurta na Kosovu će i dalje imati povlašteno poreklo u bilateralnoj trgovini sa Albanijom.

Prvo rešenje biće **bilateralna kumulacija u slučaju da je u potpunosti dobijeno mleko uvezeno iz Albanije za proizvodnju jogurta na Kosovu**. Kao što sledi iz gornjeg primera, zahtev da se potpuno dobijeno mleko koristi u proizvodnji jogurta neophodan je za davanje preferencijalnog porekla za jogurt. Stoga se mleko proizvedeno i u potpunosti dobijeno u Albaniji takođe se može izvoziti na Kosovo radi proizvodnje jogurta na Kosovu, u slučaju da Kosovo nema dovoljno kapaciteta za proizvodnju mleka. Čak i pod ovim uslovima, jogurt proizveden na Kosovu imaće preferencijalno poreklo u bilateralnoj trgovini s Albanijom zahvaljujući bilateralnoj kumulaciji, jer će se materijali poreklom od druge ugovorne strane smatrati kao da su poreklom iz ugovorne strane izvoznice.

8. DIJAGONALNA KUMULACIJA:

Ako pretpostavimo da je isti proizvođač jogurta na Kosovu pronašao dobar nivo potražnje u Makedoniji i Bosni i Hercegovini, isti će jogurt proizveden na Kosovu preradom uvoznog mleka koje je u potpunosti dobijeno iz Albanije imati preferencijalno poreklo u bilateralnoj trgovini sa Makedonijom i Bosnom i Hercegovinom. Ovo je još uvek moguće pod sledećim uslovima u slučaju da dijagonalna kumulacija dozvoljava:

- Bilateralni ili regionalni sporazum o slobodnoj trgovini (kao što je CEFTA) i
- Identična pravila o poreklu koja će se primenjivati u predmetnim sporazumima o slobodnoj trgovini (CEFTA).

Međutim, u slučaju da jedna od zemalja CEFTA izmeni svoje zakonodavstvo i podigne svoje veterinarske standarde na nivo EU. U tom slučaju, kosovski izvoznik jogurta mogao bi se susresti sa necarinskom merom koja može sprečiti upotrebu mleka koje je u potpunosti dobijeno u Albaniji u izvozu jogurta toj određenoj strani CEFTA koja je svoje standarde SPS uskladila sa EU. Tada bi moguće rešenje moglo biti uvoz mleka u potpunosti dobijenog u nekoj od država članica EU koji ispunjava sve SPS standarde za mleko, i proizvesti jogurt na Kosovu sve dok se poštuju svi drugi tehnički i veterinarski standardi uvozne CEFTA strane.

Gore navedeni slučaj moguć je zahvaljujući protokolu o poreklu CEFTA koji omogućava kumulaciju materijala koji potiču iz EU, EFTA i Turske u regionalnoj trgovini između zemalja CEFTA.

U slučaju da se isti proizvod (jogurt proizveden na Kosovu) sa mlekom u potpunosti dobijenim iz EU izvozi u EU, EFTA ili Tursku, isti proizvod će moći da da preferencijalno poreklo samo ako su ispunjeni sledeći uslovi:

- Bilateralni ili regionalni sporazum o slobodnoj trgovini (SEFTA i EU SSP i bilateralni FTAs sa EFTA i Turskom)

- Identična pravila o poreklu koja će se primenjivati u predmetnim sporazumima o slobodnoj trgovini (u CEFTA, SSP-u sa EU, bilateralnim sporazumima o slobodnoj trgovini sa EFTA i Turskom, bilateralnim sporazumima o slobodnoj trgovini između EU i EFTA, i EU i Turske - EU / TK Carinska unija)
- Potpisivanje i ratifikacija PEM Konvencije i početak primene dijagonalne kumulacije najavljenom obavestjenjem Komisije

Kako i Turska i EFTA nisu u potpunosti liberalizovali prerađene poljoprivredne proizvode između sebe i EU, izvoz jogurta prerađenog na Kosovu u EFTA i Tursku ne bi mogao imati koristi od pune liberalizacije, **već preferencijalne stope davanja pod uslovom da Kosovo potpiše sporazume o slobodnoj trgovini sa EFTA i Turskom, kao i da ce Kosovo morati da potpiše i ratifikuje Konvenciju PEM.**

U slučaju da se jogurt koji se proizvodi na Kosovu od mleka u potpunosti dobijenog iz EU ispunjava EU SPS standarde i SPS standarde EFTA za jogurt koji se izvozi u EFTA, Kosovo bi i dalje trebalo da potpiše i ratifikuje i SST sa EFTA kao i Konvencija PEM kako bi iskoristila povlašćeno poreklo za svoj izvozni jogurt u EFTA pod dijagonalnom kumulacijom.

VAŽANA NAPOMENA: Da bi se održala gore pomenuta dijagonalna kumulacija sa EU i ostalim FTA partnerima zemlja CEFTA moguća je samo potpisivanjem i ratifikacijom PEM Konvencije. Za sada, svi sporazumi o slobodnoj trgovini imaju jednaka pravila o poreklu jednih sa drugima. Stoga se dijagonalna kumulacija može dogoditi između mreže ovih blokova FTA (CEFTA, EU SAA i bilateralne FTA sa EFTA i Turskom) koja se naziva SAP + kumulacija. Pored toga, svi ti gore navedeni sporazumi o slobodnoj trgovini uspostavili su vezu sa PEM Konvencijom. To znači da će, kada se revidira Konvencija PEM i revidiraju pravila opisana u ovom vodiču, svi FTA-ovi povezani sa Konvencijom PEM automatski imati nova pravila o poreklu. Međutim, u slučaju da Kosovo ne potpiše ili ratifikuje Konvenciju PEM, bilo koja utvrđena dijagonalna kumulacija prema trenutnom stanju će se pokvariti u regionalnoj trgovini unutar CEFTA ili

sa drugim FTA partnerima. Konvencija PEM je obavezan uslov za pokretanje kumulacije SAP + ili dijagonalne kumulacije sa bilo kojom drugom ugovornom strankom Konvencije PEM.

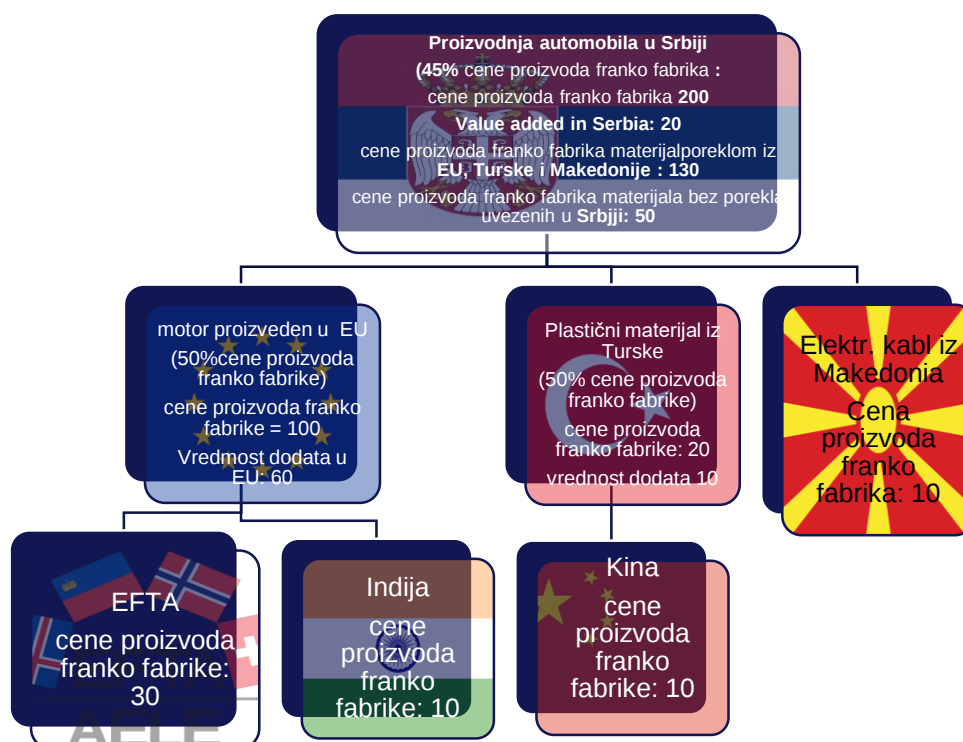
Radi dodatnog pojašnjenja dijagonalne kumulacije, dat je primer automobilske industrije da bi se obezbedilo složenije posebno specifično pravilo. Pravilo za automobile određeno je u poglavlju 87. Shodno tome, sledeća dva pravila se primenjuju za utvrđivanje preferencijalnog porekla automobila proizvedenih u jednoj od ugovornih strana Konvencije PEM.

HS Naslov	Opis proizvoda	Obrada ili prerada, izvršena na materijalima bez porekla, koji daju status porekla
Bivše Poglavlje 87	Vozila, osim železničkih ili tramvajskih šinskih vozila i njihovi delovi i pribor; osim:	Proizvodnja kod koje vrijednost upotrijebljenih materijala nije veća od 45% cene proizvoda franko fabrika
8708	Delovi i oprema za vozila u naslovima od 8701 do 8705	Proizvodnja od materijala iz bilo kog tarifnog broja, osim od materijala samog proizvoda ili Proizvodnja kod koje vrednost svih upotrebljenih materijala nije veća od 50% cene proizvoda franko fabrika

HS kod novog putničkog automobila sa 1.6 L motorom je 8703,23. Stoga se treba primeniti gore pomenuto pravilo za Poglavlje 87. Međutim, kako isto pravilo glasi da će se i delovi i pribor za vozila klasifikovana pod 8703 morati poštovati

- Proizvodnja od materijala iz bilo kog tarifnog broja, osim onog od proizvoda, ILI
- Proizvodnja u kojoj vrednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% cene proizvoda franko fabrike.

Ako konstruišemo sledeći hipotetički slučaj za lanac snabdevanja automobila između EU, Srbije, EFTA, Turske i trećih zemalja; možemo pretpostaviti da se sledeći uslovi za dijagonalnu kumulaciju moraju poštovati da bi se iskoristilo preferencijalno poreklo.

Prema gore navedenom scenariju, možemo pretpostaviti sledeće rezultate:

- Automobili proizvedeni u Srbiji sa uvoznim delovima iz EU, Turske, Makedonije i drugih zemalja ispunjavaju traženo pravilo za proizvod od 45% cene proizvoda franko fabrika. Iako je dodata vrednost Srbije automobilima proizvedenim u Srbiji samo 10%, a kumulativna dodana vrednost u Srbiji i svim njenim partnerima u dijagonalnoj kumulaciji dostiže 75% cene proizvoda franko fabrike u finalnoj proizvodnji.
- Pravilo koje se primenjuje za delove koji se ugrađuju u automobile koji će se proizvoditi u Srbiji je 50% cene proizvoda franko fabrika. Stoga svi delovi proizvedeni u EU, Turskoj i Makedoniji ispunjavaju traženi prag.
- Vrednosti materijala bez porekla u uvoznim delovima vozila iz EU, Turske i Makedonije neće biti uzete u obzir tokom proizvodnje automobila u Srbiji pod uslovom da delovi proizvedeni u EU, Turskoj i Makedoniji daju preferencijalno poreklo uz poštovanje odgovarajućeg posebnog pravila za proizvod (član 4 stav 2 Dodatka I).³

³ Član 4.2. Ako se proizvod koji je stekao status porekla u ugovornoj strani u skladu sa stavom I (tj. Poštujući uslove utvrđene posebnim pravilima o proizvodu) koristi kao materijal za proizvodnju drugog proizvoda, ne uzima se u obzir poreklo materijala koji su možda korišteni u njegovoj proizvodnji.

- Srbija bi i dalje imala priliku da poveća količinu materijala bez porekla do 45% cene finalnog proizvoda franko fabrika i može da prilagodi uvoz svojih dijagonalnih partnera u kumulaciji kako bi cene izvoznog proizvoda postale konkurentne, ali i dalje zadovoljavajuće traženi kriterijumi za preferencijalno poreklo.
- Automobili proizvedeni u Srbiji imali bi preferencijalno poreklo u izvozu iz Srbije u EU, Tursku i CEFTA u kontekstu kumulacije SAP + i PEM konvencije, jer je Srbija potpisala i ratifikovala Konvenciju PEM i imala sporazume o slobodnoj trgovini sa EU, EFTA i Turskom koja imaju identičan identitet pravila o poreklu sa PEM konvencijom.

9. PUNA BILATERALNA I DIJAGONALNA KUMULACIJA:

Kao novost, revidirana verzija Konvencije PEM uvodi mogućnost pune kumulacije između ugovornih strana za sve proizvode obuhvaćene Konvencijom, osim za proizvode iz poglavlja 50 do 63.

To znači da će se **obrada i prerada** obavljena u ugovornoj strani koja nije ugovorna strana izvoznica smatrati izvršena u ugovornoj strani izvoznica kada dobiveni proizvodi budu podvrgnuti naknadnoj obradi ili preradi u ovoj ugovornoj strani izvoznici.

Pretpostavimo isti primer proizvodnje jogurta u Crnoj Gori, a ne na Kosovu pošto je Crna Gora potpisala i ratifikovala PEM konvenciju. Ako govorimo o fazama prerade jogurta, novo pravilo o potpunoj bilateralnoj kumulaciji omogućiće prepoznavanje rada i prerade sprovedeno u drugoj CEFTA Strani koja je potpisala i ratifikovala Konvenciju PEM pošto je sprovedeno u Crnoj Gori i omogućiće dalju obradu ili preradu u Crnoj Gori, zajedno sa prethodnom radnom obradom u drugoj CEFTA strani.

Faze prerade jogurta:

- Podešavanje sastava mleka za postizanje željenog sadržaja masti i čvrstih materija Sastojci za mešanje (poput stabilizatora)
- Podešavanje sastava mleka za postizanje željenog sadržaja masti i čvrstih materija i sastojaka za mešanje (poput stabilizatora)
- Pasterizovano Mleko / Visoko tretirano
- Homogeniziranje za mešanje svih sastojaka
- Hlađenje mleka
- Inokuliranje starter kulturama (kao što su *Lactobacillus bulgaricus* i *Streptococcus thermophilus*)
- Držanje do dostizanja željenog nivoa pH da bi se omogućila fermentacija
- Hlađenje da bi se zaustavio proces fermentacije
- Dodavanje voća ili ukusa
- Pakovanje

Pretpostavimo da se osim dve poslednje prerade (tj. Dodavanje voća i ukusa i pakovanja) obavljaju u jednoj od zemalja CEFTA, kao što je Albanija, a fermentirano mleko je izvezeno u Crnu Goru. Tada se u Crnoj Gori dodaje i pakuje voće i arome. U ovom slučaju konačni proizvod, pakovani voćni aromatizirani jogurt, izvezen je iz Crne Gore u Albaniju, proizvod će imati poreklo iz Crne Gore sa preferencijalnom obradom u Albaniji. Sva obrada i prerada koja se obavlja u drugim zemljama CEFTA smatraće se kao da je izvršena u Crnoj Gori.

Isti preferencijalni tretman biće prihvaćen kada se isti proizvod izvozi u drugu CEFTA zemlju jer je CEFTA usvojila ministarsku odluku kojom se uvodi potpuna dijagonalna kumulacija u regionalnoj trgovini (Odluka CEFTA 3/2015,

http://cefta.int/wp-content/uploads/2016/05/Decision-No_3_2015_Amending-Decison-No-3-2013-1.pdf

Ista odredba biće takođe uključena u listu odstupanja od revidirane Konvencije PEM u skladu sa Aneksom II Dodatka II).

Nadalje, revidirana Konvencija PEM predviđa punu dijagonalnu kumulaciju kao opšte načelo, osim za proizvode svrstane u poglavlja 50. i 63. Prema tome, puna dijagonalna kumulacija se ne primjenjuje samo u bilateralnoj trgovini između Crne Gore i Albanije, već i sa drugim zemljama CEFTA kada se jogurt prerađen u Albaniji i Crnoj Gori objedini. Proizvod će se dodeliti crnogorsko poreklo kao deo pune dijagonalne kumulacije

Puna dijagonalna kumulacija takođe će biti primenljiva kada se isti proizvod koji ima koristi od zajedničke obrade i prerade u Crnoj Gori i Albaniji izvozi u EU, EFTA ili Tursku pod uslovom da se jogurt proizvodi iz potpuno dobijenog mleka i da se poštuju drugi tehnički i veterinarski standardi.

VAŽNA NAPOMENA: Ne bi bilo značajnih razlika između dijagonalne kumulacije i pune bilateralne kumulacije u pogledu preferencijalnog tretmana proizvoda osim proizvoda iz poglavlja 50 do 63. Međutim, ekonomska integracija će se i dalje promovisati kao rad i prerada dveju ugovornih strana (ili više od dve zemlje u slučaju CEFTA) i smatraće se kao jedno, a ne poreklom od materijala koji će biti inkorporirani. U slučaju CEFTA-e, liberalizacija trgovine uslugama takođe bi bila dodatni element za promociju ekonomske integracije i ulaganja. Pored toga, olakšavajuće mere u liberalizaciji kvalifikovane radne snage, trgovine i transporta koja će se primeniti u regionu Zapadnog Balkana bile bi komplementarne mere ka potpunoj bilateralnoj kumulaciji kao što je predviđeno Konvencijom PEM.

10. PUNA BILATERALNA KUMULACIJA ZA POGLAVLJA 50 DO 63:

Razlike u preferencijalnom tretmanu između bilateralne ili dijagonalne kumulacije i pune (bilateralne) kumulacije mogu se značajno pojaviti u proizvodnji tekstila i odeće.

Radi jasnoće i jednostavnosti, biće obuhvaćene samo četiri faze proizvodnog procesa u sektoru tekstila i odeće.

Postoje četiri sledeća procesa kao glavne faze proizvodnje tekstila i odeće:

- Proizvodnja vlakana
- Proizvodnja od prediva
- Proizvodnja tkanina
- Dorada

Da bi čitalac ovog priručnika shvatio koncept pune kumulacije, specifična pravila proizvoda postojeće PEM Konvencije su navedena u detaljima.

		Trenutna Konvencija	PEM	revidirana konvencija	PEM
HS naslov	Opis proizvoda	Obrada ili prerada, izvršena na materijalima bez porekla, koji daju status porekla			
Ex 6202, ex 6204, ex 6206, ex 6209, i ex 6211	Odeća za žene, devojčice i bebe i pribor za odeću za bebe, vezeni	Proizvodnja od prediva ⁽⁹⁾ ili Proizvodnja od nevezenih tekstilnih materijala, pod uslovom da vrednost upotrebljenih nevezenih tekstilnih materijala nije veća od 40% cene proizvoda franko fabrika ⁽⁹⁾		Tkanje u kombinaciji sa izradom uključujući rezanje tkanine ili Proizvodnja od nevezenih tekstilnih materijala, pod uslovom da vrednost upotrebljenih nevezenih tekstilnih materijala nije veća od 40% cene proizvoda franko fabrika ⁽³⁶⁾	
		⁽⁹⁾ Pogledajte uvodnu napomenu 6.		⁽³⁶⁾ Pogledajte uvodnu napomenu 7.	

Uvodna napomena 6 trenutne PEM Konvencije:	Note 6: 6.1. Kada se u listi upućuje na ovu napomenu, tekstilni materijali (sa izuzetkom postava i međupostava), koji ne ispunjavaju uslove iz pravila u koloni 3 liste, a koje se odnosi na gotove predmetne proizvode, mogu se upotrebiti pod uslovom da se svrstavaju u drugi tarifni broj, a ne u tarifni broj u koji se svrstava sam proizvod i da njihova vrednost nije veća od 8% cene proizvoda franko fabrika.. 6.2. Bez obzira na Napomenu 6.3, u proizvodnji proizvoda od tekstila mogu slobodno da se upotrebe materijali koji se ne svrstavaju u Glave 50 do 63, bez obzira da li sadrže ili ne sadrže tekstile. <i>Primer:</i> Ako se pravilom u listi predviđa da se za određen tekstilni predmet (kao što su pantalone) mora upotrijebiti predivo, to ne zabranjuje upotrebu metalnih predmeta, kao što su dugmad, pošto se dugmad ne svrstavaju u Glave 50 do 63. Iz istog razloga to ne spriječava da se upotrijebe patent-zatvarači, i pored toga što patent-zatvarači normalno sadrže tekstile 6.3. Kada se primjenjuje procentualno pravilo prilikom utvrđivanja vrednosti upotrebljenih materijala bez porekla, mora da se uzme u obzir vrednost materijala koji se ne svrstavaju u Glave 50 do 63.
Uvodna nota 7 revidirane PEM Konvencije	Note 7 - Ostala odstupanja koja se primjenjuju na određene tekstilne proizvode 7.1. Kada se u listi upućuje na ovu napomenu, tekstilni materijali (sa izuzetkom postava i međupostava), koji ne ispunjavaju uslove iz pravila u koloni 3 liste, a koje se odnosi na gotove predmetne proizvode, mogu se upotrebiti pod uslovom da se svrstavaju u drugi tarifni broj, a ne u tarifni broj u koji se svrstava sam proizvod i da njihova vrednost nije veća od 15% cene proizvoda franko fabrika.. 7.2. Bez obzira na Napomenu 6.3, u proizvodnji proizvoda od tekstila mogu slobodno da se upotrebe materijali koji se ne svrstavaju u Glave 50 do 63, bez obzira da li sadrže ili ne sadrže tekstile. 7.3. Kada se primjenjuje procentualno pravilo prilikom utvrđivanja vrednosti upotrebljenih materijala bez porekla, mora da se uzme u obzir vrednost materijala koji se ne svrstavaju u Glave 50 do 63.

Uzećemo proizvodnju proizvoda za odeću da bismo objasnili punu bilateralnu kumulaciju. Za primer je uzeta ženska odeća sa tarifnim brojem 6202.

Specifično pravilo za žensku odeću nudi dva alternativna pravila.

Iako se u prvom pravilu revidirane Konvencije upotrebljava drugačiji jezik od postojeće PEM Konvencije, prvo alternativno pravilo revidirane Konvencije predviđa sličnu fazu za postizanje preferencijalnog porekla za žensku odeću;

- tkanje od pređe u kombinaciji sa izradom, uključujući rezanje tkanine.

Drugo alternativno pravilo za postizanje preferencijalnog porekla za žensku odeću je:

- Proizvodnja od nevezenih tekstilnih materijala, pod uslovom da vrednost upotrebljenih nevezenih tekstilnih materijala nije veća od 40% cene proizvoda franko fabrika

Da bi se objasnila potpuna bilateralna kumulacija o ženskoj odeći, biće uzeto u obzir prvo alternativno pravilo.

Pretpostavimo da se vunena pređa (tarifni broj 5107) za tkanje za proizvodnju vunene tkanine uvozi iz Egipta u Tursku. Sintetička pređa od rezanih vlakana (tarifni broj 5509) poreklom iz Indije biće takođe uvezena u Tursku za tkanje radi izrade vunene tkanine iz tarifnog broja 5112. I Egipat i Turska nisu potpisnici CEFTA-e, iako Turska ima sporazume o slobodnoj trgovini sa svim CEFTA stranama osim Kosova. Ali oni su ugovorne strane PEM Konvencije. Indija nije ugovorna strana Konvencije.

Posebna pravila za proizvod od vunene pređe zahteva predenje prirodnih vlakana. Pretpostavimo da je ovaj zahtev ispunjen u Egiptu, a vunena pređa ima preferencijalno poreklo kada se izvozi u Tursku za mešanje sa sintetičkom predivom koja se uvozi iz Indije.

Posebno pravilo za proizvodnju vunene tkanine zahteva da se od tkanine koriste prirodna i / ili veštačka vlakna. Prema tome, tkanina koja se proizvodi u Turskoj ne bi zadovoljila tražene kriterijume, ako se izvozi u Makedoniju, po pravilu se zahteva proizvodnja vlakana, dok se u Turskoj koristi uvozna pređa iz Egipta i Indije.

U slučaju proizvodnje u Makedoniji, tkanina koja se koristi za proizvodnju ženske odeće trebalo bi da se zasniva na tkanju prediva za proizvodnju tkanine, zajedno sa sečenjem te tkanine. Alternativno, za proizvodnju u Makedoniji može se koristiti nevezena tkanina bez porekla do 40% cene proizvoda franko fabrika.

Ako nastavimo sledeći primer proizvodnje vunene tkanine u Turskoj, vunena tkanina neće imati preferencijalno poreklo, ali se ipak može koristiti u proizvodnji ženske

odeće do 40% cene proizvoda franko fabrika. U ovom slučaju nije primenjiva ni bilateralna ni dijagonalna, niti puna bilateralna kumulacija.

Međutim, u slučaju da se proizvodnja ženske odeće vrši u Egiptu korišćenjem vunene tkanine proizvedene u Turskoj koja uključuje vunenu pređu iz Egipta i sintetičko predivo koja se uvozi iz Indije (do 15% cene proizvoda franko fabrike mešane tkanine upotrebom vunene pređe i sintetičke pređe prema Uvodnoj noti 6 revidirane PEM konvencije), gotova ženska odeća će imati povlašćeno poreklo kada se izvozi u Tursku.

Pošto se potpuna bilateralna kumulacija primenjuje na proizvode obuhvaćene poglavljima 50 do 63 u bilateralnoj trgovini između dva partnera SST-a, preferencijalno poreklo se može postići za gotovu odeću. Ovo je drugačije od bilateralne ili dijagonalne kumulacije prema važećim pravilima PEM Konvencije.

Dijagonalna kumulacija uzima u obzir poreklo izvezenog materijala. U slučaju gore navedenog primera, proizvodnja tkanina u Turskoj ne zadovoljava preferencijalne kriterijume za poreklo kada se primenjuju pravila o poreklu bilateralne ili dijagonalne kumulacije. Tkanina se mora proizvesti od vlakana a to se ne dešava u gornjem primeru.

Međutim, puna kumulacija uzima u obzir faze obrade i prerade, a ne poreklo materijala. Shodno tome, obrada i prerada izvršena u ugovornoj strani uvoznici smatraće se obavljenom u ugovornoj strani izvoznici kada proizvodi budu podvrgnuti naknadnoj obradi i preradi u ovoj ugovornoj strani izvoznici. Ovo pravilo je primenljivo u bilateralnoj trgovini, ako puna kumulacija uključuje tekstilne i odevne proizvode (Poglavlja 50 do 63).

Prema gornjem primeru, puna bilateralna kumulacija tekstila i odeće neće biti primenljiva ako se završna obrada izvrši u nekoj od zemalja CEFTA koja je potpisala sporazum o slobodnoj trgovini sa Turskom. Razlog za to što nema preferencijalno

poreklo ako se završna obrada vrši u CEFTA-i i izvozi u Tursku je ta što se puna kumulacija tekstila i odeće primenjuje samo u bilateralnoj trgovini kao opšte pravilo.

S druge strane, ako pretpostavimo kapacitet proizvodnje tkanina u nekoj od zemalja CEFTA koja je potpisala i ratifikovala PEM konvenciju (npr. Makedonija). Tako se vunena pređa ponovo uvozi iz Egipta, a sintetička pređa iz Indije. Obe zemlje će se tretirati kao države bez porekla, jer Makedonija nema sporazum o slobodnoj trgovini sa Egiptom, a Indija nije ugovorna strana PEM konvencije.

Proizvodnja vunene tkanine zahteva upotrebu vlakana od prediva. Pored toga, ne postoji sporazum o slobodnoj trgovini između Makedonije i Egipta. Dorada ženske odeće u Turskoj upotrebom tkanine proizvedene u Makedoniji neće imati preferencijalno poreklo ako vrednost tkanine nije ispod 40% cene finalnog proizvoda franko fabrika. Gotova ženska odeća ne može se izvoziti u Albaniju preferencijalnog porekla iako Makedonija, Turska i Albanija imaju sporazume o slobodnoj trgovini i identična pravila porekla i ugovorne su strane PEM konvencije. Razlog je taj što dijagonalna kumulacija između Makedonije, Albanije i Turske ne pruža dovoljnu fleksibilnost datom proizvodu odeće za postizanje preferencijalnog porekla i puna kumulacija je primenljiva samo u bilateralnoj trgovini, ali ne i dijagonalnoj / regionalnoj trgovini.

Međutim, u slučaju da pretpostavimo da se predivo proizvodi u nekoj od zemalja CEFTA koja je potpisala i ratifikovala PEM konvenciju i izvezla u drugu CEFTA stranu za proizvodnju vunene tkanine, koja je takođe ugovorna strana Konvencije PEM. Potom bi završna obrada bila izvršena u drugoj CEFTA Strani i izvezena od jednog SAP + partnera CEFTA ugovornica koji su potpisali i ratifikovali PEM Konvenciju i sklopili bilateralni SST sa relevantnim SAP partnerom. Dakle, gornji ekran će izgledati kao sledeći:

- Revidirana PEM konvencija predviđa da se u svrhu primene pune bilateralne kumulacije strane CEFTA smatraju jednom ugovornom strankom.
- Tako će gotova ženska odeća u Makedoniji imati dve faze transformacije. Proizvodnja prediva u Srbiji, vunene tkanine u Albaniji i dorada tkanine u Makedoniji smatraće se kao započeta u jednoj ugovornoj strani od strane EU ili EFTA ili Turske kada EU / EFTA / Turska uvozi žensku odeću iz Makedonije. Dvostrana trgovina između EU / EFTA / Turske i Makedonije razmotriće ranije proizvodne procese tekstila i odeće koji se mogu odvijati u druge dve CEFTA strane kao jednu i može se primeniti puna bilateralna kumulacija.

11. PUNA DIJAGONALNA KUMULACIJA ZA POGLAVLJA 50 DO 63:

Revidirana PEM Konvencija predviđa da se puna dijagonalna kumulacija za tekstilne i odevne proizvode može i dalje primenjivati u slučaju da ugovorne strane žele da jednostrano produže primenu pune bilateralne kumulacije na uvoz iz poglavlja 50 do 63. Odluka o produženju pune kumulacije. Za dijagonalnu trgovinu, moraće biti obavešten Zajednički komitet Konvencije kao i sve njegove izmene.

U slučaju CEFTA-e, CEFTA je već dobila odstupanje na osnovu svoje odluke 3/2015 u vezi sa primenom pune dijagonalne kumulacije u regionalnoj trgovini CEFTA za sve proizvode, uključujući tekstil i odeću. Stoga će potpuna dijagonalna kumulacija između zemalja CEFTA zajedno s odredbom koja računa CEFTA strane kao jednu ugovornu stranu za punu bilateralnu kumulaciju u revidiranoj Konvenciji će olakšati primenu pune dijagonalne kumulacije u regionalnoj trgovini.

Pre zatvaranja ovog dela, sledeći displej treba uzeti u obzir kako bi se saželi podaci dati u vezi pune kumulacije. Najopsežniji obim revidirane Konvencije PEM-a predviđen je za punu kumulaciju za sve sektore osim poglavlja 50 do 63. Dok se za ograničenja primenjuju puna kumulacija tekstila i odeće, pošto je po pravilu primenjivo u bilateralnoj trgovini.

Puna dijagonalna
kumulacija, uključujući
poglavlja 50 do 63, samo
podložna derogaciji ili
posebnim odredbama (u
regionalnoj trgovini)

Puna bilateralna kumulacija za
sve sektore uključujući poglavlja
50 do 63 kao opšte pravilo (u
bilateralnoj trgovini)

Puna bilateralna ili dijagonalna kumulacija bez
poglavlja 50 do 63 kao opšteg pravila (u
bilateralnoj i regionalnoj trgovini)

12. OSTALA PRAVILA KOJA TREBA POŠTOVATI:

Postoje neka druga pravila predviđena PEM Konvencijom koja se moraju poštovati kad god se pojave uslovi opisani u sledećem

12.1 PRINCIP TERITORIJALNOSTI:

Slično postojećoj PEM konvenciji, revidirana Konvencija takođe zahteva da se preferencijalno poreklo prema Konvenciji ispuni bez ikakvih prekida u dotičnoj ugovornoj strani. To znači da se ne očekuje da proizvodi u procesu proizvodnje napuštaju zonu kumulacije.

U slučaju da pošiljka napusti zonu kumulacije, proizvodi sa poreklom izvezeni van zone smatraju se kao da su bez porekla osim ako su sledeći uslovi ispunjeni na zahtev carinskih vlasti.

- Vraćeni proizvodi su isti kao i oni koji su izvezeni
- Nisu bili podvrgnuti nijednoj operaciji osim neophodnih da bi se očuvali u dobrim uslovima kada su izvan zone kumulacije ili dok se izvoze

Revidirana Konvencija dozvoljava spoljnu preradu uz uslov da ukupna dodata vrednost stečena izvan ugovorne strane izvoznice ne prelazi 10% cene proizvoda franko fabrika, koja je preferencijalnog porekla.

12.2 NEPROMENLJIVOST:

Slično postojećoj PEM Konvenciji, revidirana PEM konvencija sprečava da se proizvodi koji ispunjavaju preferencijalne zahteve za poreklo menjaju, transformišu na bilo koji način ili da podležu drugim operacijama. Sledeće operacije su dozvoljene i mogu se smatrati nepromenljivim operacijama preferencijalnog porekla.

- Da se sačuvaju u dobrom stanju
- Dodavanje ili stavljanje žigova, etiketa, pečata ili bilo koje dokumentacije da bi se osiguralo poštovanje specifičnih domaćih zahteva ugovorne strane uvoznice izvršeno pod carinskim nadzorom u zemljama tranzita (poput nalepljivanja akciznih markica na boce alkoholnih pića za akcize)
- Odvajanje pre deklarisanja za kućnu upotrebu
- Skladištenje proizvoda ili pošiljke pod uslovom da ostaju pod carinskim nadzorom u trećim tranzitnim zemljama
- Odvajanje pošiljke može se izvršiti pod uslovom da ona ostane pod carinskim nadzorom u trećim zemljama odvajanja

Od uvoznika ili njegovog predstavnika može se tražiti da u svakom trenutku dostavi dokaze o saglasnosti. Sledeći dokumenti su među ostalim navedeni kao vidljivi dokazi:

- Ugovorna transportna dokumenta kao što su teretnice,
- Činjenične ili konkretne dokaze zasnovane na obeležavanju ili numerisanju paketa,
- Bilo koji dokaz vezan za samu robu,
- Potvrdu o slučaju da nema manipulacije koju daju carinske vlasti zemalja tranzita ili odvajanja ili bilo koji drugi dokument koji pokazuje da je roba bila pod carinskim nadzorom u zemljama tranzita ili odvajanja.

12.3 OPŠTE PRAVILO TOLERANCIJE:

Revidirana PEM konvencija nudi povećano opšte pravilo tolerancije od onog od 10% cene franko fabrika kako je predviđeno postojećom PEM konvencijom. Opšte pravilo tolerancije omogućava upotrebu materijala bez porekla do određenog praga, čak i ako se posebna pravila za proizvod ne mogu ispuniti. Prema revidiranoj Konvenciji PEM, novo opšte pravilo tolerancije je ili 15% neto težine proizvoda koji spadaju u Poglavlja 2 i 4 do 24, osim prerađenih ribarskih proizvoda iz Poglavlja 16 ili 15% cene proizvoda franko fabrike proizvoda za ostale proizvode koji su gore navedeni.

Opšte pravilo tolerancije ne dozvoljava prekoračenje pragova navedenih u pravilima za proizvod.

Za proizvode unutar poglavlja 50 do 63 predviđena su veća pravila tolerancije. Dostupna odstupanja za određene tekstilne i odevne proizvode mogu se naći u objašnjenjima posebnih pravila o proizvodu.

12.4 POVRAĆAJ:

Revidirana PEM konvencija pruža značajne promene u režimu povraćaja poreza. Postojeća PEM konvencija zabranjuje povraćaj carine kao opšti princip, mada su izuzeci navedeni u Konvenciji ili su odstupanja data posebnim odredbama.

Budući da je povraćaj carine dopušten revidiranom PEM konvencijom, osim one u preferencijalnoj trgovini proizvodima iz poglavlja 50 do 63.

Zabrana povraćaja carine u poglavljima 50 do 63 i dalje ostaje opšte pravilo. Međutim, povraćaj carine može se dozvoliti u primeni pune kumulacije bilo kao puna biletaralna kumulacija ili puna kumulacija, pod uslovom da se prijavi odstupanje za jednostrano sprovođenje pune dijagonalne kumulacije.

Ako uzmemo u obzir gornji primer, vunena pređa proizvedena u jednoj od zemalja CEFTA-e, koja je potpisala i ugovorila PEM Konvenciju, može da koristi vunena vlakna uvezena iz druge zemlje za koju ta strana CEFTA nema SST.

Carina se mora platiti za uvezena vunena vlakna od strane proizvođača prediva iz Srbije. Nema povraćaja carine jer ne postoji sporazum o slobodnoj trgovini između Srbije i Egipta i nema primene povraćaja carine.

Kada se vunena pređa izvozi u Albaniju za proizvodnju tkanina, izvoziće se uz deklaraciju dobavljača. Vunena pređa proizvedena u Srbiji i dalje će imati status bez porekla u Albaniji. Međutim, ona će biti podobna za povraćaj carine jer CEFTA dozvoljava povraćaj carine i o njemu je obaveštena PEM Konvencija.

U slučaju da albanski proizvođač tkanina takođe koristi sintetičku predivo za mešanje sa vunenom pređom (do 15%), carina mora biti plaćena za uvezenu sintetičku pređu iz Indije.

Kada se albanska tkanina izvozi u Makedoniju uz deklaraciju dobavljača, albanska tkanina će imati nepreferencijalni status, ali biće podobna za povraćaj carine jer CEFTA dozvoljava povraćaj carine i obaveštava PEM Konvenciju.

Konačni proizvod ženske odeće proizveden u Makedoniji imaće status preferencijalnog porijekla kada se izvozi u EU, EFTA ili Tursku.

13. POTVRDA - DOKAZ ILI POREKLO

Ako se upućuje na metodologiju koja je objašnjena u uvodnom delu, vodič za sprovođenje PEM Konvencije može se sumirati na sledeći način:

Pravila koja omogućavaju postizanje preferencijalnog porekla regulisana su Konvencijom PEM i protokolima o poreklu sporazuma o slobodnoj trgovini između ugovornih strana PEM Konvencije.

Jednom kada se ta pravila ispune kako je propisano PEM Konvencijom i odgovarajućim Sporazumom o slobodnoj trgovini, to treba da se dokaže / potvrdi ili samo deklaracijom ili potvrdom koju izdaju carinske vlasti. Celokupni naziv ove potvrde je: dokazi o poreklu.

Za razliku od postojeće PEM konvencije, revidirana PEM konvencija zahteva ili EUR 1 potvrdu o kretanju ili izjavu o poreklu. Izjava o poreklu može se izdati za sve pošiljke koje sadrže jedan ili više paketa koji sadrže proizvode sa poreklom čija ukupna vrednost ne prelazi 6000 EUR ili od strane odobrenog izvoznika u bilo kojoj ugovornoj strani.

Dok je deklaracija dobavljača ili dugoročna deklaracija dobavljača potrebna kada su proizvodi sa poreklom proizvedeni od nepferencijalnih proizvoda sa poreklom koji su podvrgnuti obradi ili preradi u drugim ugovornim stranama, sa kojima se primenjuje puna kumulacija.

Pri uvozu proizvoda čija ukupna vrednost ne prelazi 500 EUR u slučaju malih paketa od privatnih za privatnih lica ili za uvezene proizvode koji su deo ličnog prtljaga putnika čija ukupna vrednost ne prelazi 1200 EUR, ovi proizvodi mogu biti prihvaćeni kao status porekla bez zahteva za podnošenjem dokaza o poreklu. Ukratko, sledeća tabela može sažeti vrste zahtevanih sertifikata.

Vrsta dokaza	Vrsta kumulacije	Prag Vrednost	Napomena
EUR 1	Sve vrste kumulacije	> EUR 6 000	
Izjava o poreklu	Sve vrste kumulacije	< EUR 6 000 (od svih trgovaca) Nema praga za odobrene izvoznike	
Izuzeto od podnošenja izjave o poreklu	-	< 500 EUR (mali paketi od privatnih do privatnih osoba) Niže od <1200 EUR (lični prtljag putnika)	
Deklaracija dobavljača	Puna kumulacija		Potrebno za izdavanje EUR 1 ili izjavu o poreklu u finalnoj proizvodnji

EUR 1 POTVRDA O KRETANJU:

EUR 1 postaće jedini certifikat o kretanju koji će se koristiti u primeni PEM Konvencije. Imajući u vidu da postojeća PEM konvencija takođe predviđa potvrdu o kretanju EUR-MED i izjavu o poreklu EUR-MED, naročito u trgovini sa mediteranskim zemljama ili između mediteranskih zemalja PEM Konvencije. Nakon što se revidirana PEM konvencija usvoji i započne njena primena, 1 EUR biće jedini sertifikat o kretanju koji se treba podneti.

PRAVILO: EUR 1 treba da izdaju Carinski organi ugovorne strane izvoznice na zahtev pismeno podnet od strane izvoznika ili od strane njegovog ovlašćenog predstavnika.

Izvoznik ili njegov predstavnik treba da popuni i potvrdu o kretanju EUR 1 i obrazac za prijavu, čiji su uzorci u prilogu ovog vodiča.¹

PRAVILO: Izvoznik podnosilac zahteva treba biti spreman u bilo koje vreme, na zahtev carinskih organa ugovorne strane izvoznice, sva odgovarajuća dokumenta koja dokazuju poreklo dotičnih proizvoda kao i ispunjavanje drugih uslova.

Carinske vlasti imaju pravo da traže bilo koji dokaz i izvrše bilo koji pregled računa izvoznika ili bilo koju drugu proveru koja se smatra prikladnom.

Carinske vlasti će posebno proveriti da li je prostor rezervisan za opis proizvoda popunjen na takav način da isključuje svaku mogućnost lažnih dodavanja.

Carinske vlasti izdaju EUR 1 potvrdu o kretanju i stavljaju je na raspolaganje izvozniku čim se izvrši ili osigura stvarni izvoz.

RETROSPEKTIVNO IZDAVANJE EUR 1:

EUR 1 se takođe može izdati nakon izvoza proizvoda ako se pojavi jedna od sledećih situacija;

- Ne izdaje se u trenutku izvoza zbog grešaka ili nenamernih propusta ili posebnih okolnosti
- EUR je izdat, ali nije prihvaćen pri uvozu iz tehničkih razloga i ovaj incident se dokazuje na zahtev carinskih vlasti
- Krajnje odredište proizvoda nije bilo poznato u trenutku izvoza i određeno je tokom njihovog transporta ili skladištenja i nakon mogućeg odvajanja pošiljki.

Carinske vlasti mogu izdati 1 EUR retrospektivno u roku od dve godine od datuma izvoza.

IZDAVANJE DUPLIKATA EUR 1:

U slučaju krađe, gubitka ili uništenja EUR, izvoznik može podneti zahtev carinskim organima koji su ga izdali za duplikat sastavljen na osnovu izvoznih dokumenata u njihovom vlasništvu.

Na duplikatu se nalazi datum izdavanja originalne EUR 1 potvrde o kretanju. Duplikat stupa na snagu od tog datuma.

IZJAVA O POREKLU ROBE:

Izjava o poreklu može se dati na sledeći način:

- Odobreni izvoznik, čiji su status odobrili carinski organi u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom
- Svaki izvoznik za svaku pošiljku koja se sastoji od jednog ili više paketa koji sadrže proizvode sa poreklom čija ukupna vrednost ne prelazi 6 000 EUR.

PRAVILO: Izvoznik je dužan da na fakturi, otpremnici ili drugom komercijalnom dokumentu upiše, pečatira ili štampa tekst izjave o poreklu koji je naveden u nastavku.ⁱⁱ

Ako je tekst deklaracije o poreklu napisan rukom, on će biti ispisan mastilom štampanim slovima.

PRAVILO: Izjave o poreklu moraju imati originalni potpis izvoza u rukopisu. Odobreni izvoznik neće biti dužan da potpisuje takve izjave pod uslovom da carinskim organima izvoza dostavi pismenu saglasnost da prihvata potpunu odgovornost za bilo kakvu izjavu o poreklu kojom se identifikuje kao da je on potpisao.

PRAVILO: Izvoznik može dati izjavu o poreklu kada su proizvodi izvezeni ili posle izvoza (retrospektivna izjavu o poreklu), pod uslovom da je prezentovana u zemlji uvoznici u roku od dve godine nakon uvoza. U slučaju odvajanja pošiljke i ako se poštuje rok od dve godine, retrospektivnu izjavu o poreklu izdaje odobreni izvoznik ugovorne strane.

ODOBRENI IZVOZNICI:

Carinske vlasti ugovorne strane izvoznice mogu ovlastiti bilo kojeg izvoznika u toj ugovornoj strani da daje izjave o poreklu bez obzira na vrednost izvezenih dotičnih proizvoda.

Prema Carinskom zakoniku Evropske unije, podnosioci zahteva za status ovlašćenog izvoznika moraju da dostave sledeće informacije.

Podaci koji se odnose na podnosioca prijave:

Kompanija:

- Korporativno ime, EORI, nacionalni identifikacioni broj, adresa kompanije (administracija ili organizacija koja poseduje dokaze o poreklu u zavisnosti od subjekta kome će se dodeliti status)

Kontakt osoba:

- ime, prezime, e-mail adresa, telefonski broj, pozicija u preduzeću

Komercijalna aktivnost podnosioca zahteva (trgovca ili proizvođača) Podaci o proizvodima i proizvodnji:

- Adresa lokacije proizvodnje i / ili skladištenja proizvoda
- proizvodi namenjeni izvozu (HS tarifni broj 4 cifre i priroda proizvoda)
- Predviđena zemlja / odredišne zemlje
- Ispunjavanje pravila o poreklu u okviru različitih preferencijalnih aranžmana, objašnjenje procesa proizvodnje, ulaznih materijala (klasifikacija, vrednost, poreklo)

Podaci o izvozu:

Regularnost izvoza pod preferencijalnim tretmanom (nepotrebna u trgovini na osnovu sporazuma gde element frekvencije nije uključen) (u revidiranoj Konvenciji PEM element frekvencije nije potreban), ako je dostupan.

Ako se roba koja se izvozi distribuira iz drugih država članica sa popisom relevantnih država članica i, prema potrebi, carinskim organima i imenom, adresom i mestom poslovanja odgovarajućeg preduzeća.

Podaci o organizaciji kompanije:

- Ime radnika odgovornog za preferencijalne transakcije
- Ime zaposlenog koji je odgovoran za potpisivanje izjave o poreklu
- Računovodstveni sistem za razlikovanje robe sa / bez preferencijalnog statusa (takođe informacije o IT sistemu koji se koristi)
- postupanje sa preferencijalnim dokumentima (dokaz o poreklu koje će kandidat morati da poseduje)
- Dokumenta koja podnosilac zahteva mora da zadrži
- Knjigovodstveni sistem za garantovanje da podnosilac zahteva poseduje sve dokumente kojima se dokazuje preferencijalno poreklo
- Korišćenje prilagođene procedure u preradi proizvoda, posebno odobrenja za aktivnu preradu, kako bi se izbegla bilo kakva nesaglasnost sa zabranom klauzule o povraćaju carine.

Obaveze izvoznika u slučaju da se izda odobrenje:

- da u svakom trenutku dostave dokaze o poreklu izvozne robe
- čuvanje dokaza o statusu porekla tri ili više godina (zavisno od perioda pomenutog u preferencijalnom aranžmanu)
- da sastavi izjavu o poreklu proizvoda samo za proizvode za koje se u trenutku izvoza čuvaju svi dokazi ili računovodstveni elementi potrebni za dokazivanje preferencijalnog porekla.

Ostalo:

- datum i potpis podnosioca prijave - naznačiti da li je aplikacija za odobrenje AE prva ili se odnosi na proširenje ili dopunu;
- druga autorizacija koja se koristi (npr. AEO), uključujući broj autorizacije
- Obvezujuće informacije o poreklu izdate kada se zahteva mogućnost da se ne potpišu izjave o poreklu robe (odricanje od potpisa), mora se podneti pismena obaveza.

13.1 VALIDNOST DOKAZA O POREKLU:

Dokaz o poreklu (EUR 1 ili izjava o poreklu) **važi 10 meseci** od datuma izdavanja ili unošenja u ugovornu stranu izvoznice. Trebalo bi da se u tom roku podnese carinskom organu ugovorne strane uvoznice.

Samo u izuzetnim okolnostima, Carinska uprava ugovorne strane uvoznice može prihvatiti zakasnelu izjavu o poreklu u svrhu primene tarifnih preferencija.

U ostalim slučajevima zakasnelog podnošenja, Carinska uprava ugovorne strane uvoznice može prihvatiti dokaze o poreklu tamo gde su proizvodi predloženi carini pre navedenog krajnjeg datuma.

13.2 IZJAVA DOBAVLJAČA:

Izjava dobavljača treba da se podnese carinskoj upravi ugovorne strane izvoznice kada konačni proizvod može dobiti preferencijalno poreklo primenom pune kumulacije. Kada se izdaje potvrda o kretanju EUR 1 ili izjava o poreklu pod punom kumulacijom, sledeće informacije moraju se uzeti u obzir.

- Informacije o robi koja se isporučuje za proizvodnju robe s poreklom,
- Tarifni broj upotrijebljenih materijala bez porekla
- Opis materijala bez porekla,
- Vrednost materijala bez porekla
- Ukupna dodata vrednost stečena u drugim ugovornim stranama gde se vrši ranija obrada i prerada

U slučaju da se primenjuje jedan od gore navedenih primera za punu kumulaciju, izjave dobavljača moraju biti date u sledećoj bilateralnoj trgovini.

Izjava dobavljača poslužiće kao dokaz o obradi ili preradi podvrgnutoj ugovornoj strani za proizvodnju materijala koji će biti ugrađeni u robu koja može steći preferencijalno poreklo u skladu sa pravilima PEM Konvencije.

U primeru gore, vunena pređa koja će se proizvoditi u Srbiji neće imati preferencijalno poreklo kada se izvozi u Albaniju, jer je srpska pređa proizvedena od vlakana koja su prošla predenje u Egiptu. Stoga posebno pravilo o vunenoj pređi nije ispunjeno. Međutim, izvoz vunene pređe iz Srbije u Albaniju može biti popraćen izjavom dobavljača.

Proizvodnja tkanina u Albaniji takođe neće ispuniti zahteve posebnih pravila o proizvodu za vunenu tkaninu, kako se zahteva za proizvodnju vlakana. Dakle, albanska tkanina neće imati povlašćeno poreklo kada se izvozi u Makedoniju. Izvoz albanske tkanine bez porekla u Makedoniju može biti popraćen izjavom dobavljača.

Kada makedonski izvoznik ženske odeće koja je završena u Makedoniji korišćenjem albanske tkanine proizvedene od srpske pređe koja ne ispunjava uslove, primeni odluke svojih carinskih organa za EUR1 potvrdu o kretanju za izvoz ženske odeće u EU, EFTA ili Tursku, takođe bi trebalo podneti izjave dobavljača kojima se dokazuje da su obrade i prerade podvrgnute drugim stranama CEFTA-e kako bi ispunili zahteve pune bilateralne kumulacije za Poglavlja 50 do 63.

Postoje dve vrste izjave dobavljača.

Prva se zahteva da bude data za svaku pošiljku prema formi u donjem obrascu od dobavljača svake pošiljke na listu papira priloženom uz fakturu, otpremnicu ili bilo koji drugi komercijalni dokument koji robu dovoljno detaljno opisuje. ⁱⁱⁱ

Druga vrsta naziva se dugoročnom izjavom dobavljača i primenjiva je samo kada dobavljač određenog kupca redovno snabdeva robom za koju se očekuje da obrada ili prerada izvršena u ugovornoj strani tokom određenog vremena ostane stalna. Pod ovom okolnošću, taj dobavljač može dati jednu izjavu dobavljača da pokriva naknadne pošiljke te robe. Dugoročna izjava dobavljača obično može biti validna tokom perioda od **dve godine** od dana davanja izjave.

Carinske vlasti mogu odrediti pravila koja opisuju uslove pod kojima se treba produžiti rok od dve godine.

Koristi se sledeći oblik dugoročne izjave dobavljača^{IV}.

Dobavljač mora da pruži dugoročnu izjave dobavljača pre ili tokom prve pošiljke. Dobavljač mora odmah da obavesti svog kupca, ako se dugoročna izjava dobavljača ne može dalje primenjivati na robu koja se isporučuje.

13.3 RAČUNOVODSTVENA SEGREGACIJA:

Ako se prilikom obrade ili prerade proizvoda koriste zamenski materijali sa i bez porekla, ekonomski operateri mogu voditi materijale odvojene u svojim računima bez fizičkog razdvajanja i čuvanja u posebnim zalihama.

Uslov za primenu računovodstvene segregacije je da materijali ili proizvodi treba da budu zamenski, što znači da treba da budu iste vrste i komercijalnog kvaliteta, istih tehničkih i fizičkih karakteristika i da se ne mogu razlikovati jedan od drugog.

Ugovorne strane mogu zahtevati da primena računovodstvene segregacije podleže prethodnom odobrenju od carinskih vlasti.

Carinske vlasti mogu dati odobrenje pod bilo kojim uslovima koje smatraju odgovarajućim i nadgledaće upotrebu odobrenja.

Korišćenjem računovodstvene segregacije mora se osigurati da se ne može više proizvoda smatrati sa poreklom iz ugovorne strane izvoznice nego što bi to bio slučaj da je korištena metoda fizičke segregacije zaliha.

Ako se primeni isti primer pune kumulacije u CEFTA-i, makedonski proizvođač odeće za žene može imati pravo da koristi računovodstvenu segregaciju. Na svoj račun može odvojiti tkanine uvezene iz Albanije, ali ne i fizički. Može da osigura da određena količina ženske odeće može biti proizvedena kada se izvozi u EU, EFTA ili Tursku. Međutim, ostatak albanske tkanine koristio bi se za proizvodnju ženske odeće koja bi se izvozila u drugu zemlju, a čija puna kumulacija ne bi bila primenljiva. Pod ovim primerom, zamenski proizvod biće tkanina uvezena iz Albanije.

14. ANEKSI:

i

Uzorak uverenja o poreklu robe EUR.1 i zahteva za izdavanje uverenja o poreklu EUR.1

Instrukcije za štampanje

1. Dimenzije svakog formulara će iznositi 210x297 mm; dozvoljena tolerancija iznosi do minus 5 ili plus 8 mm u dužini. Papir mora biti bijele boje, veličine pisaćeg papira, koji ne sadrži mehaničku pulpu i koji nije teži od 25 g/m². Na formularu sa zelenom pozadinom će biti odštampan zaštitni žig uzorka „guilloche“ zahvaljujući kojem će svako falsifikovanje mehaničkim ili hemijskim sredstvima biti vidljivo golim okom.
2. Nadležni organi Ugovornih strana mogu zadržati pravo da sami štampaju formule ili da štampanje povere ovlašćenim štamparijama, u kom slučaju bi svaki formular morao sadržati poziv na takvo ovlašćenje. Svaki formular mora sadržati naziv i adresu štamparije ili oznaku po kojoj će štamparija moći da se identifikuje. Takođe će sadržati serijski broj, štampan ili ne, po kojem može biti identifikovan.

UVERENJE O KRETANJU ROBE

1. Izvoznik (naziv, puna adresa, zemlja)	EUR.1 Br A 000.000					
	Pre popunjavanja obrasca videti objašnjenja na poledini					
	2. Uverenje se koristi u preferencijalnoj trgovini između i (uneti zemlje, grupe zemalja ili teritorije)					
3. Primalac (naziv, puna adresa, zemlja) (Nije obavezan podatak)	4. Zemlja, grupa zemalja ili teritorija na kojoj se proizvodi smatraju proizvodima sa poreklom	5. Zemlja, grupa zemalja ili teritorija na koju se upućuje roba				
	7. Napomene					
6. Informacije u vezi sa prevozom (Nije obavezan podatak)	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td data-bbox="188 1355 933 1917" style="width: 50%;"> 8. Redni broj; Oznake i brojevi; Broj i vrsta koleta¹; Opis robe </td> <td data-bbox="933 1355 1157 1917" style="width: 25%;"> 9. Bruto masa (kg) ili druga jedinica mere (l, m³, itd.) </td> <td data-bbox="1157 1355 1402 1917" style="width: 25%;"> 10. Fature (Nije obavezan podatak) </td> </tr> </table>			8. Redni broj; Oznake i brojevi; Broj i vrsta koleta¹; Opis robe	9. Bruto masa (kg) ili druga jedinica mere (l, m³, itd.)	10. Fature (Nije obavezan podatak)
8. Redni broj; Oznake i brojevi; Broj i vrsta koleta¹; Opis robe	9. Bruto masa (kg) ili druga jedinica mere (l, m³, itd.)	10. Fature (Nije obavezan podatak)				

11. OVERA CARINSKOG ORGANA Overa deklaracije Export document (2) ModelBr Od Carinarnica..... Zemlja ili teritorija izdavanja..... Pečat (Mesto i datum)..... (Potpis)	12. DEKLARACIJA IZVOZNIKA Ja, dole potpisani, izjavljujem da gore navedena roba zadovoljava uslove za izdavanje ovog uverenja. Mesto i datum (Potpis)
---	---

13. ZAHTEV ZA PROVERU, upućuje se:	14. REZULTAT PROVERE Izvršena provera pokazuje da ovo uverenje ⁽¹⁾ ☐ je izdala navedena carinarnica i da su podaci u njemu tačni. ☐ da ovo uverenje nije tačno ni ispravno (vidi napomene u prilogu)
Zahtev za proveru tačnosti i ispravnosti ovog uverenja (Mesto i datum) Pečat (Potpis)	 (Mesto i datum) Pečat (Potpis) ⁽¹⁾ Upisati X u odgovarajuće polje

NAPOMENE

1. U uverenjima se ne smeju brisati ili pisati reči jedne preko drugih. Sve ispravke moraju biti izvršene brisanjem netačnih pojedinosti upisivanjem potrebnih korekcija. Svaka takva ispravka mora biti parafirana od strane lica koje je popunilo uverenje i potvrđena od carinskih organa zemlje ili teritorije gde je uverenje izdato.
2. Između proizvoda unetih u uverenje ne sme se ostavljati razmak, prored i ispred svakog proizvoda mora biti redni broj. Neposredno nakon poslednjeg proizvoda obavezno se upisuje vodoravna crta. Neispunjen prostor treba biti precrtan, tako da se onemogući naknadno unošenje podataka.
3. Roba se označava na način uobičajen u trgovinskoj praksi, uz dovoljno podataka koji omogućavaju njeno prepoznavanje.

ZAHTEV ZA IZDAVANJA UVERENJA O KRETANJU ROBE

1. Izvoznik (naziv, puna adresa, zemlja)	EUR.1 No A 000.000		
	Pre popunjavanja obrasca videti objašnjenja na poledini		
	2. Uverenje se koristi u preferencijalnoj trgovini između i (uneti zemlje, grupe zemalja ili teritorije)		
3. Primalac (naziv, puna adresa, zemlja) (Nije obavezan podatak)	4. Zemlja, grupa zemalja ili teritorija na kojoj se proizvodi smatraju proizvodima sa poreklom	5. Zemlja, grupa zemalja ili teritorija na koju se upućuje roba	
	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td data-bbox="188 1133 740 1574" style="width: 50%; vertical-align: top;"> 6. Informacije u vezi sa prevozom (Nije obavezan podatak) </td> <td data-bbox="740 1133 1401 1574" style="width: 50%; vertical-align: top;"> 7. Napomene </td> </tr> </table>		6. Informacije u vezi sa prevozom (Nije obavezan podatak)
6. Informacije u vezi sa prevozom (Nije obavezan podatak)	7. Napomene		

8. Redni broj; Oznake i brojevi; Broj i vrsta koleta ¹ ; Opis robe	9. Bruto masa (kg) ili druga jedinica mere (l, m ³ , itd.)	10. Fature (Nije obavezan podatak)

(1) Za robu bez ambalaze, naznaci broj predmeta ili staviti napomenu „u rasutom stanju“

IZJAVA IZVOZNIKA

Ja, dole potpisani izvoznik robe navedene na poledini,

IZJAVLJUJEM da roba zadovoljava uslove za izdavanje priloženog uverenja;

NAVODIM okolnosti na osnovu kojih roba ispunjava te uslove:

.....

.....

.....

.....

PODNOŠIM sledeća dokazna dokumenta⁽¹⁾:

.....

.....

.....

.....

OBAVEZUJEM se da na zahtev nadležnih organa podnesem svaki dodatni dokazni dokument koji ti organi smatraju potrebnim radi izdavanja priloženog uverenja, i da prihvatim, ako se zahteva, svaki eventualni pregled od strane pomenutog organa, mog knjigovodstva i uslova u kojima je gore navedena roba proizvedena;

MOLIM izdavanje priloženog uverenja za ovu robu.

.....

(Mesto i datum)

.....

(Potpis)

ii TEKST IZJAVE O POREKLU

English version

The exporter of the products covered by this document (customs authorization No (1)) declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are of..... (2) Preferential origin.

.....
..... (3) (Place and date)

.....
..... (4) (Signature of the exporter, in addition the name of the person signing the declaration has to be indicated in clear script)

Srpska verzija

Izvoznik proizvoda obuhvaćenih ovom ispravom (carinsko ovlašćenje br..... (1)) izjavljuje da su, osim ako je drugačije izričito navedeno, ovi proizvodi (2) **preferencijalnog porekla.**

.....
.....(3) mesto i datum

.....(4) (Potpis izvoznika i ime osobe koja potpisuje izjavu, štampanim slovima)

(1) Kad izjavu o poreklu izda odobreni izvoznik, u ovo mesto mora biti unesen broj ovlašćenja odobrenog izvoznika. Kada odobrenje izvoznika ne izda izjavu o poreklu, reči u zagradama ostaju izostavljene ili prostor ostaje prazan.

(2) Navesti Izjavu porekla. Kada se izjava o poreklu odnosi u celosti ili delimično na proizvode koji potiču iz Seute i Melile, izvoznik ih mora jasno naznačiti u dokumentu na kome se izjava daje, simbolom „CM“.

(3) Ove indikacije mogu se izostaviti ako su informacije sadržane u samom dokumentu.

(4) U slučajevima kada se od izvoznika ne zahteva potpis, izuzeće potpisa takođe važi i za izuzeće imena potpisnika.

iii

Izjava dobavljača

Izjava dobavljača, čiji je tekst naveden u nastavku, mora biti izrađena u skladu sa napomenama. Međutim, napomene ne moraju biti naznačene.

IZJAVA DOBAVLJAČA

Za robu koja je podvrgnuta obradi ili preradi u ugovornim stranama regionalne konvencije o Pan-Evro-Mediteranskih preferencijalnih pravila o poreklu bez dobijenog statusa robe sa preferencijalnim poreklom.

Ja, dole potpisani, dobavljač robe navedene u prilogu, izjavljujem da:

1. Sledeći materijali koji nisu poreklom [navesti ime relevantne Ugovorne strane] su korišćeni u [navesti ime relevantne Ugovorne strane] za proizvodnju ove robe:

Opis dostavljene robe ⁽¹⁾	Opis korišćenih materijala bez porekla	Tarifni korišćenih materijala bez porekla ⁽²⁾	broj bez	Vrednost korišćenih materijala bez porekla ⁽²⁾⁽³⁾
Ukupna vrednost				

2. Svi ostali materijali korišćeni u [navesti ime relevantne Ugovorne strane] za proizvodnju ove robe sa poreklom iz [navesti ime relevantne Ugovorne strane];
3. Sledeća roba koja je podvrgnuta obradi ili preradi izvan [navesti ime relevantne Ugovorne strane] u skladu sa članom 13 Priloga I a koja je tamo stekla sledeću ukupnu dodatnu vrednost:

Opis dostavljene robe	Ukupna dodatna vrednost stečena izvan [navesti ime relevantne Ugovorne strane] ⁽⁴⁾
	(mesto i datum)

(Adresa i potpis dobavljača; dodatno, ime osobe koja potpisnik izjave treba da bude čitko ispisano)

- (1) Kada se faktura, dostavnica ili neki drugi komercijalni dokument uz koji se prilaže izjava odnosi na različite vrste robe ili na robu koja ne sadrži materijale bez porekla u istoj meri, dobavljač ih mora jasno razdvojiti.

Primer:

Dokument se odnosi na različite modele elektromotora sa tarifnom oznakom 8501 koji se koriste u izradi već mašina iz tarifnog broja 8450. Karakteristike i vrijednost materijala bez porekla koji se koriste u izradi ovih motora se razlikuju od modela do modela. Stoga, se ti modeli moraju razdvojiti u prvoj koloni, dok se podaci u drugim kolonama moraju naznačiti posebno za svaki model kako bi se proizvođaču već mašina omogućilo da izvrši preciznu procenu o statusu porekla ovih proizvoda u zavisnosti od modela električnog motora koji koristi

- (2) Podaci koji se traže u ovim kolonama se trebaju dati samo ako su neophodni.

Primeri:

Pravilo koje se odnosi na odeću iz ex Glave 62 dozvoljava upotrebu prediva bez porekla. Ukoliko proizvođač te odeće u Alžiru koristi tkaninu koja je uvezena iz Unije koja se dobila tkanjem prediva bez porekla, dovoljno je da dobavljač iz Unije u svojoj izjavi opiše materijal bez porekla koji se koristio kao predivo, a da pritom nije potrebno da navede oznaku i vrednost tog prediva.

Proizvođač proizvoda iz tarifnog broja 7217, koji se dobijaju proizvodnjom od gvozdених šipki bez porekla, mora u drugoj koloni da naznači „gvozdene šipke”. Kada se proizvod koristi za proizvodnju mašine, za koju prema pravilu postoji ograničenje za sve materijale bez porijekla korišćene do određne procentualne vrednosti, neophodno je u trećoj koloni naznačiti vrijednost materijala (šipki) bez porekla.

- (3) "Vrednost materijala" označava carinsku vrednost u vreme uvoza materijala bez porekla koji su korišćeni u proizvodnji, ili ukoliko je ona nepoznata ili se ne može utvrditi, prvu cenu koja se može utvrditi, a koja je za te materijale plaćena u [navesti ime relevantne Ugovorne strane].

Precizna vrednost za svaki korišćeni materijal bez porekla se mora naznačiti po jedinici robe navedenoj u prvoj koloni.

- (4) Ukupna dodata vrednost" označava sve troškove nastale van [navesti ime relevantne Ugovorne strane], uključujući vrednost svih materijala koji su tu dodati. Precizna vrednost ukupne dodate vrednosti stečene van [navesti ime relevantne Ugovorne strane] se mora naznačiti po jedinici robe navedenoj u prvoj koloni.

iv

Dugoročna izjava dobavljača

Dugoročna izjava dobavljača, čiji je tekst naveden u nastavku, mora biti izrađena u skladu sa napomenama. Međutim, napomene ne moraju biti označene.

DUGOROČNA IZJAVA DOBAVLJAČA

Za robu koja je podvrgnuta obradi ili preradi u ugovornim stranama regionalne konvencije o Pan-Evro-Mediteranskim preferencijalnih pravila o poreklu bez dobijenog statusa robe sa preferencijalnim poreklom.

Ja, dole potpisani, dobavljač robe koja se nalazi u ovom dokumentu, koja se redovno isporučuje u (1) , izjavljujem da:

1. Sledeći materijali koji nisu poreklom [navesti ime relevantne Ugovorne strane] su korišćeni u [navesti ime relevantne Ugovorne strane] za proizvodnju ove robe:

Opis dostavljene robe ⁽²⁾	Opis korišćenih materijala bez porekla	Tarifni broj korišćenih materijala bez porekla ⁽³⁾	Vrednost korišćenih materijala bez porekla ⁽³⁾⁽⁴⁾
Ukupna vrednost			

2. Svi ostali materijali korišćeni u [navesti ime relevantne Ugovorne strane] za proizvodnju ove robe sa poreklom iz [navesti ime relevantne Ugovorne strane];
3. Sledeća roba koja je podvrgnuta obradi ili preradi izvan [navesti ime relevantne Ugovorne strane] u skladu sa članom 13 Priloga I a koja je tamo stekla sledeću ukupnu dodatnu vrednost:

Opis dostavljene robe	Ukupna dodatna vrednost stečena izvan [navesti ime relevantne Ugovorne strane] ⁽⁵⁾

Ova izjava je validna za sve naredne pošiljke ove robe poslate iz

od

do (6)

Obavezujem se da informišem..... ⁽¹⁾ odmah u slučaju da ova izjava više nije validna.

(Mesto i datum)
(Adresa i potpis dobavljača; dodatno, ime osobe koja je potpisnik izjave treba da bude čitko ispisano)

- (1) Ime i adresa kupca
- (2) Kada se faktura, dostavnica ili neki drugi komercijalni dokument uz koji se prilaže izjava odnosi na različite vrste robe ili na robu koja ne sadrži materijale bez porekla u istoj meri, dobavljač ih mora jasno razdvojiti.

Primer:

Dokument se odnosi na različite modele elektromotora sa tarifnom oznakom 8501 koji se koriste u izradi već mašina iz tarifnog broja 8450. Karakteristike i vrijednost materijala bez porekla koji se koriste u izradi ovih motora se razlikuju od modela do modela. Stoga, se ti modeli moraju razdvojiti u prvoj koloni, dok se podaci u drugim kolonama moraju naznačiti posebno za svaki model kako bi se proizvođaču već mašina omogućilo da izvrši preciznu procenu o statusu porekla ovih proizvoda u zavisnosti od modela električnog motora koji koristi.

- (3) Podaci koji se traže u ovim kolonama se trebaju dati samo ako su neophodni.

Primeri:

Pravilo koje se odnosi na odjeću iz ex Glave 62 dozvoljava upotrebu prediva bez porekla. Ukoliko proizvođač te odeće u Alžiru koristi tkaninu koja je uvezena iz Unije koja se dobila tkanjem prediva bez porekla, dovoljno je da dobavljač iz Unije u svojoj izjavi opiše materijal bez porekla koji se koristio kao predivo, a da pritom nije potrebno da navede oznaku i vrednost tog prediva.

Proizvođač proizvoda iz tarifnog broja 7217, koji se dobijaju proizvodnjom od gvozdene šipke bez porekla, mora u drugoj koloni da naznači „gvozdene šipke”. Kada se proizvod koristi za proizvodnju mašine, za koju prema pravilu postoji ograničenje za sve materijale bez porijekla korišćene do određene procentualne vrednosti, neophodno je u trećoj koloni naznačiti vrijednost materijala (šipke) bez porekla.

- (4) "Vrednost materijala" označava carinsku vrednost u vreme uvoza materijala bez porekla koji su korišćeni u proizvodnji, ili ukoliko je ona nepoznata ili se ne može utvrditi, prvu cenu koja se može utvrditi, a koja je za te materijale plaćena u [navesti ime relevantne Ugovorne strane].

Precizna vrednost za svaki korišćeni materijal bez porekla se mora naznačiti po jedinici robe navedenoj u prvoj koloni.

- (5) "Vrednost materijala" označava carinsku vrednost u vreme uvoza materijala bez porekla koji su korišćeni u proizvodnji, ili ukoliko je ona nepoznata ili se ne može utvrditi, prvu cenu koja se može utvrditi, a koja je za te materijale plaćena u [navesti ime relevantne Ugovorne strane].

Precizna vrednost za svaki korišćeni materijal bez porekla se mora naznačiti po jedinici robe navedenoj u prvoj koloni.

- (6) Unesite datume. Period važenja dugoročne deklaracije dobavljača ne bi trebalo da bude obično duži od 12 meseci, pod uslovom koji postavljaju carinski organi zemlje u kojoj se izdaje dugoročna izjava dobavljača.